

**HOTUBA YA WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI
MHE. MHANDISI HAMAD M. Y. MASAUNI (MB.),
AKIWASILISHA BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO
NA MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA 2023/2024**

Mhe. Hamad M. Y. Masauni (Mb.),
Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi

Mhe. Jumanne A. Sagini (Mb.),
Naibu Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi

Ndugu Kaspar K. Mmuya
***Katibu Mkuu Wizara ya
Mambo ya Ndani ya Nchi***

Dkt. Maduhu Kazi
***Naibu Katibu Mkuu Wizara ya
Mambo ya Ndani ya Nchi***

ORODHA YA VIFUPISHO

ACP	<i>Assistant Commissioner of Police</i>
ADEX	<i>Abu Dhabi Export Credit Agency</i>
Cap.	<i>Chapter</i>
CCIS	<i>Clearance Certificate Information System</i>
CCM	<i>Chama cha Mapinduzi</i>
CCTV	<i>Closed-Circuit Television</i>
CP	<i>Commissioner of Police</i>
DAWASA	<i>Dar es Salaam Water and Sewerage Authority</i>
DCI	<i>Director of Criminal Investigation</i>
DCP	<i>Deputy Commissioner of Police</i>
Dkt.	<i>Daktari</i>
EARPCCO	<i>Eastern Africa Regional Police Chiefs Cooperation</i>
EML	<i>Extra Mural Labour</i>
EU	<i>European Union</i>
FFU	<i>Field Force Unit</i>
GCF	<i>Green Climate Fund</i>
GePG	<i>Government Electronic Payment Gateway</i>
IOM	<i>International Organisation for</i>

	<i>Migration</i>
JKT	<i>Jeshi la Kujenga Taifa</i>
JKU	<i>Jeshi la Kujenga Uchumi</i>
KIWOHEDE	<i>Kiota Women Health and Development</i>
LC	<i>Letter of Credit</i>
Mb.	<i>Mbunge</i>
MONUSCO	<i>United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of Congo</i>
NDC	<i>National Defence College</i>
NIDA	<i>National Identification Authority</i>
NIN	<i>National Identification Number</i>
NMB	<i>National Microfinance Bank</i>
NUU	<i>Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama</i>
OPD	<i>Outpatient Department</i>
PGIS	<i>Police Gazzette Information System</i>
RSMIS	<i>Registration of Societies Management Information System</i>
SACP	<i>Senior Assistant Commissioner of Police</i>
SAR	<i>Semi–Automatic Rifle</i>

SARPCCO	<i>Southern Africa Regional Police Chiefs Cooperation Organisation</i>
SGR	<i>Standard Gauge Railway</i>
SHIMA	<i>Shirika la Magereza</i>
SMG	<i>Sub Machine Gun</i>
TAKUKURU	<i>Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa</i>
TANESCO	<i>Tanzania Electricity Supply Company Limited</i>
TARI	<i>Tanzania Research Institute</i>
TASAF	<i>Tanzania Social Action Fund</i>
TATC	<i>Tanzania Automotive Technology Centre</i>
TAZARA	<i>Tanzania Zambia Railway Authority</i>
TBA	<i>Tanzania Building Agency</i>
TBS	<i>Tanzania Bureau of Standards</i>
TEHAMA	<i>Teknolojia ya Habari na Mawasiliano</i>
THPS	<i>Tanzania Health Promotion Support</i>
UN	<i>United Nations</i>
UNDP	<i>United Nations Development Programme</i>
UNFPA	<i>United Nations Population Fund</i>

UNHCR	<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>
UNICEF	<i>United Nations Children's Fund</i>
UNISFA	<i>United Nations Interim Security Force for Abyei</i>
UNMISS	<i>United Nations Mission in South Sudan</i>
VHF	<i>Very High Frequency</i>
WFP	<i>World Food Programme</i>

**HOTUBA YA WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI
MHE. MHANDISI HAMAD YUSSUF MASAUNI (MB.),
AKIWASILISHA BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO
NA MATUMIZI YA FEDHA KWA
MWAKA 2023/2024**

A. UTANGULIZI

1. ***Mheshimiwa Spika***, naomba kutoa hoja kwamba, Bunge lako lipokee na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Mwaka 2022/23 na kupitisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Fedha kwa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa mwaka 2023/24.

2. ***Mheshimiwa Spika***, nitumie fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kunipa afya njema na kuweza kusimama katika Bunge hili kuwasilisha Hotuba hii. Kipekee namshukuru Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa kuniadini kuendelea kuwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi. Nampongeza Mhe. Rais kwa kuendelea

kuingoza vema nchi yetu chini ya Chama cha Mapinduzi Mapinduzi (CCM). Wote tunashuhudia hali ya amani, utulivu na usalama ikiendelea kuwepo nchini, ikiwa ni miongoni mwa misingi ya maendeleo ya Taifa letu.

3. **Mheshimiwa Spika**, pongezi zangu pia nazitoa kwa Viongozi wote wa Kitaifa akiwemo Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Philip Isdor Mpango, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Mhe. Dkt. Hussein Ali Mwinyi, Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.), Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Dkt. Tulia Ackson Mwansasu (Mb.) na Naibu Spika Mhe. Mussa Azan Zungu (Mb.).

4. **Mheshimiwa Spika**, Viongozi wote hawa kwa pamoja wameonesha uwezo mkubwa katika kumsaidia Mhe. Rais kuliongoza Taifa letu. Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi itaendelea

kupokea na kutekeleza maelekezo ya Viongozi hawa yenye lengo la kuimarisha utendaji wa Wizara ili kuongeza ufanisi katika kuhudumia wananchi.

5. **Mheshimiwa Spika**, kwa mara nyingine namshukuru Mhe. Rais kwa kufanya uteuzi wa baadhi ya Viongozi wa Wizara hii. Tarehe 09 Desemba, 2022 Mhe. Rais alimteua Bw. Kaspar K. Mmuya kuwa Katibu Mkuu wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi, kufuatia kustaafu kwa aliyekuwa Katibu Mkuu ndugu Christopher Kadio. Tarehe 20 Agosti, 2022 alimteua Kamishna wa Polisi Camillus M. Wambura kuwa Inspekta Jenerali wa Jeshi la Polisi.
6. **Mheshimiwa Spika**, vilevile, tarehe 24 Agosti, 2022 Mhe. Rais alimpandisha cheo na kumteua Kamishna Msaidizi Mwandamizi wa Magereza Mzee Ramadhani Nyamka kuwa Kamishna Jenerali wa Magereza. Kwa niaba ya watumishi wote wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi

nawapongeza kwa kuaminiwa na kuteuliwa na Mhe. Rais. **HONGERENI SANA**. Pia, tarehe 18 Aprili, 2023 Mhe. Rais alimteua Mhe. Balozi Khamis Sued Kagasheki kuwa Mwenyekiti wa Bodi ya Parole, nampongeza kwa uteuzi huo.

7. Mheshimiwa Spika, natumia nafasi hii pia kuwapongeza na kuwashukuru Waheshimiwa Wabunge wote ikijumuisha Wajumbe Mahiri wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama (NUU) chini ya uongozi wa Mhe. Vita Rashid Kawawa Mbunge wa Jimbo la Namtumbo na Makamu Mwenyekiti Mhe. Vincent Paul Mbogo Mbunge wa Jimbo la Nkasi Kusini. Kamati hii imekuwa na mchango muhimu katika kutoa maoni, ushauri na maelekezo yanayosaidia kutatua changamoto za Wizara. Aidha, Kamati imetoa ushirikiano mkubwa uliosaidia kuboresha bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2023/24.

8. **Mheshimiwa Spika**, tarehe 13 Oktoba, 2022 tulimpoteza Mbunge mwenzetu Mhe. Mussa Hassan, aliyekuwa Mbunge wa Jimbo la Amani, Zanzibar kupitia CCM. Tarehe 12 Mei, 2023 Taifa lilimpoteza mwana Diplomasia mahiri na aliyewahi kuwa Naibu Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi Bw. Bernad Membe. Pia, tarehe 30 Novemba, 2022 tulimpoteza Bw. Mbarak Abdulwakil Katibu Mkuu Mstaafu wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi. Naomba nitumie fursa hii kutoa pole kwako Mhe. Spika, Waheshimiwa Wabunge na familia yake, kwa kuondokewa na mpendwa wetu. Mwenyezi Mungu ailaze roho ya marehemu mahali pema peponi, **Amina**. Natoa pole pia kwa ndugu, familia na marafiki waliopoteza ndugu zao kutokana na sababu mbalimbali.

Mapitio ya Mapato na Matumizi ya Fedha kwa Mwaka 2022/23

9. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2022/23 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi iliidhinishiwa

bajeti ya jumla ya Shilingi 1,211,881,077,000. Kati ya fedha hizo Shilingi 600,219,122,000 ni kwa ajili ya Mishahara, Shilingi 471,249,055,000 ni za Matumizi Mengineyo na Shilingi 140,412,900,000 ni za Miradi ya Maendeleo.

- 10. *Mheshimiwa Spika***, hadi kufikia mwezi Mei, 2023 jumla ya Shilingi 976,877,690,655.38 zilipokelewa na Wizara. Kati ya fedha hizo, Shilingi 504,645,025,215.43 zilikuwa ni za Mishahara, Shilingi 386,567,104,386.27 kwa ajili ya Matumizi Mengineyo na Shilingi 85,665,561,054 ni za Miradi ya Maendeleo. Fedha zilizopokelewa ni sawa na **asilimia 80.61** ya bajeti yote iliyoidhinishwa na Bunge.
- 11. *Mheshimiwa Spika***, Wizara pia ilipokea jumla ya Shilingi 82,521,836,419.70 kwa ajili ya kulipa madeni ya watumishi, wakandarasi, wazabuni na watoa huduma. Kati ya fedha hizo, Shilingi 280,008,599.3 ni za Makao Makuu ya Wizara, Shilingi 53,910,466,616.18 ni kwa Jeshi la Polisi,

Shilingi 8,116,884,045.61 ni za Jeshi la Magereza, Shilingi 2,408,599,070.77 za Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, Shilingi 4,068,825.06 ni kwa Idara ya Uhamiaji na Shilingi 17,801,809,262.78 kwa ajili ya Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa.

Ukusanyaji wa Maduhuli ya Serikali

- 12. *Mheshimiwa Spika***, malengo ya ukusanyaji wa maduhuli ya Serikali yaliyowekwa kwa mwaka 2022/23 ni jumla ya Shilingi 367,600,000,000. Kwa kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya Shilingi 264,662,604,640.27 zilikusanywa sawa na asilimia 72 ya lengo.

B. MAFANIKIO YALIYOPATIKANA KATIKA MWAKA 2022/23

- 13. *Mheshimiwa Spika***, kupitia utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya mwaka 2022/23 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi imefanikiwa kukamilisha jumla ya miradi 23 ambayo ni: ujenzi wa majengo mawili (2) ya makazi ya familia 24 za askari Polisi

eneo la Mabatini – Mwanza; nyumba nne (4) za kuishi familia nane (8) za askari Polisi Kusini Pemba; jengo moja (1) la kuishi familia nne (4) za askari Kaskazini Pemba; Ofisi tatu (3) za Makamanda wa Polisi wa Mikoa ya Kusini Unguja, Kaskazini Unguja, na Mkoa wa Kipolisi Tarime – Rorya; ujenzi wa nyumba tatu (3) za kuishi Makamishna wa Jeshi la Polisi – Jijini Dodoma; ujenzi wa vituo vitatu (3) vya Polisi Daraja “A” vilivyopo Lushoto – Tanga, Wanging’ombe – Njombe na Kigamboni – Dar es Salaam; na ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja “B” Ruangwa – Lindi.

- 14. *Mheshimiwa Spika***, miradi mingine iliyokamilika ni ujenzi wa Vituo viwili (2) vya Polisi Daraja “C” Kizimkazi – Kusini Unguja na Kirongwe Mkoa wa Kipolisi Tarime – Rorya; ujenzi wa Wodi ya wazazi na chumba cha upasuaji katika Zahanati ya FFU Ukonga – Dar es Salaam; ujenzi wa Vituo vitatu (3) vya Zimamoto na Uokoaji vilivyopo Nzuguni na Chamwino – Dodoma na Kituo Kikuu cha Zimamoto na Uokoaji TAZARA – Dar es Salaam;

ujenzi wa Ofisi za Uhamiaji Mikoa ya Geita, Lindi na Manyara; na ujenzi wa Ofisi za Uhamiaji za Wilaya za Masasi, Nanyumbu, Newala na Tandahimba.

15. *Mheshimiwa Spika*, kukamilika kwa miradi 23 ambayo mingi ilikuwa haijakamilika kwa muda mrefu, kumeweka historia ndani ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi. Historia hii ni matokeo ya dhamira ya dhati aliyonayo Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu ya kuleta mageuzi katika Wizara hii kwa kuviwezesha na kuviimarisha vyombo vyake vya usalama ili viweze kuhudumia wananchi kwa weledi na ufanisi zaidi.

16. *Mheshimiwa Spika*, Wizara imefanikiwa kupokea jumla ya magari 162, kati ya hayo, magari mawili (2) ni ya Makao Makuu ya Wizara; 156 ya Jeshi la Polisi; na manne (4) ya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji. Mafanikio mengine ni kuanza kutoa huduma za Polisi katika Kata 3,956 za Tanzania

Bara na Shehia 388 za Zanzibar; kuokolewa na kutoa misaada kwa wahanga 156 wa usafirishaji haramu wa binadamu; wakimbizi 10,335 walipatiwa suluhisho la kudumu, ambapo wakimbizi 5,324 walirejeshwa kwa hiari yao nchini Burundi na wakimbizi 5,011 walihamishiwa katika mataifa ya Marekani, Canada, Ufaransa na Australia; na kuanza kutumika kwa mfumo wa NIDA wa kielektroniki katika kuwasilisha maombi ya usajili na utambuzi wa watu.

- 17. *Mheshimiwa Spika***, mafanikio hayo yanaonesha dhamira ya dhati ya Serikali ya Awamu ya Sita inayoongozwa na CCM chini ya uenyekiti wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan ya kuleta mageuzi katika Wizara hii. Pongezi nyingi kwa Mheshimiwa Rais, Viongozi wote wa kitaifa wa chama na Serikali, Viongozi na watumishi wote wa Wizara kwa ujumla.

C. MAENEO YA KIPAUMBELE KATIKA BAJETI YA MWAKA 2023/24

- 18. *Mheshimiwa Spika***, Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa mwaka 2023/24 imeweka kipaumbele katika maeneo yafuatayo: kuendelea kudumisha amani na usalama wa raia na mali zao kwa kufanya doria, misako na operesheni maalum; kuendeleza ushirikishwaji jamii kwenye ulinzi wa umma; kukamilisha miradi ya maendeleo inayoendelea kutekelezwa; kuimarisha matumizi ya Teknolojia ya Habari na Mawasiliano (TEHAMA) katika utoaji wa huduma na ukusanyaji wa maduhuli ya Serikali; kuboresha mazingira ya kazi na makazi kwa watumishi na askari; na kuongeza vitendea kazi vya kisasa katika kutoa huduma ikiwemo magari, boti, helkopta, pikipiki pamoja na mitambo na dhana za kisasa.
- 19. *Mheshimiwa Spika***, maeneo mengine ya kipaumbele ni: kuimarisha ufuatiliaji wa miradi ya maendeleo; kuimarisha usimamizi wa Sheria ya

Usalama Barabarani ili kupunguza matukio ya ajali na kufanya mapitio ya Sheria nyingine zinazohusu Wizara na kuandaa Kanuni; kuboresha huduma za urekebu wa wafungwa; kuimarisha uzalishaji katika mashamba ya magereza kwa ajili ya mahitaji ya chakula cha wafungwa na mahabusu; kuimarisha mashirika yaliyopo chini ya Wizara; kuboresha usimamizi wa watumishi na stahiki zao; kutoa mafunzo kwa watumishi raia na askari ndani na nje ya nchi; kuendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu masuala yanayohusu Wizara; na kuimarisha utunzaji wa mazingira kwa kupanda miti, kupunguza matumizi ya kuni kwa kutumia nishati mbadala kwenye Magereza, Makambi ya Wakimbizi na vyuo vilivyopo chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.

20. Mheshimiwa Spika, kwa ujumla Wizara itaendelea kusimamia maboresho yanayoendelea kwenye vyombo vyake vya usalama pamoja na kuendelea kufanyia kazi maelekezo ya Mhe. Rais anayoyatoa na yatakayotolewa kupitia Tume ya

Uboreshaji wa Haki Jinai, inayohusisha masuala ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.

D. TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA 2022/23 NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA 2023/24

Upandishaji Vyeo

21. ***Mheshimiwa Spika***, jumla ya watumishi 1,696 wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi walipandishwa vyeo. Idadi hiyo inajumuisha maafisa, wakaguzi na askari 622 wa Jeshi la Polisi, 130 wa Jeshi la Magereza, 762 wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na 182 wa Idara ya Uhamiaji. Katika mwaka 2023/24 Wizara itaendelea kuwapandisha vyeo maafisa, wakaguzi, askari na watumishi raia katika ngazi mbalimbali.

Ajira kwa Askari na Watumishi Raia

- 22. *Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23 Serikali imetoa kibali cha kuajiri jumla ya askari 6,608 kwa majeshi yaliyopo chini ya Wizara. Jeshi la Polisi limepata kibali cha kuajiri askari wapya 3,158 na watumishi raia 57. Askari hawa wameanza mafunzo ya awali ya Jeshi la Polisi katika Shule ya Polisi Moshi mwezi Aprili, 2023.
- 23. *Mheshimiwa Spika***, pia, Jeshi la Magereza limepata kibali cha kuajiri askari wapya 1,975. Kati ya hao, askari wapya 1,241 wamemaliza mafunzo na wamepangiwa vituo vya kazi. Usaili wa kuwapata askari wengine 734 wenye sifa za kujiunga na Jeshi la Magereza umekamilika na mafunzo yataanza mwezi Juni, 2023 na kukamilika mwezi Desemba, 2023.
- 24. *Mheshimiwa Spika***, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limepatiwa kibali cha kuajiri askari wapya 79 ili kuendelea kuboresha utendaji kazi. Askari hao wanaendelea na mafunzo ya awali katika

Chuo cha Zimamoto na Uokoaji kilichopo Chogo katika Wilaya ya Handeni – Tanga. Baada ya kumaliza mafunzo hayo, Askari hao watapelekwa katika Kikosi Maalum cha Kuzuia Magendo – Zanzibar (KMKM) kwa ajili ya kupata mafunzo ya uogeleaji na uokoaji.

25. *Mheshimiwa Spika*, Idara ya Uhamiaji imeajiri Askari 818 ambao wameanza kazi mwezi Septemba, 2022. Idara hiyo pia imepata kibali cha kuajiri Askari wapya 521 ambao wameanza mafunzo ya awali ya uhamiaji mwezi Machi, 2023 katika Chuo cha Raphael Kubaga kilichopo Wilaya ya Mkinga – Tanga. Kuajiriwa kwa askari hao kutawezesha kuimarisha utendaji kazi katika majeshi hayo na kuendelea kutoa huduma bora kwa jamii.

26. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Wizara inatarajia kuajiri jumla ya askari 3,117 kwa lengo la kuboresha utendaji kazi. Kati ya hao, askari 2,000 ni wa Jeshi la Polisi, 517 wa Jeshi la

Magereza, 200 wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na 400 wa Idara ya Uhamiaji.

Mafunzo kwa Watumishi

27. *Mheshimiwa Spika*, jumla ya maafisa, wakaguzi, askari na watumishi raia 7,282 wameendelea kupatiwa mafunzo ya kuwajengea uwezo. Kati ya hao, 69 ni wa Makao Makuu ya Wizara, 5,041 Jeshi la Polisi, 662 Jeshi la Magereza, 764 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na 751 Idara ya Uhamiaji. Mafunzo hayo yamegharamiwa na Serikali kwa asilimia 100 bila kuwa na makato yoyote kutoka kwenye posho za askari. Lengo la mafunzo hayo ni kuimarisha utendaji na kuwaendeleza watumishi kitaaluma ili kuwaongezea ujuzi, maarifa na stadi katika utekelezaji wa majukumu yao.

28. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Wizara itaendelea kuwapatia mafunzo ya kuwajengea uwezo wa kiutendaji askari, maafisa na watumishi raia. Jumla ya Shilingi

29,930,465,106 zimetengwa ili kuwezesha mafunzo hayo. Kati ya fedha hizo, Shilingi 546,833,100 ni kwa ajili ya Makao Makuu ya Wizara, Shilingi 20,745,066,706 ni za Jeshi la Polisi, Shilingi 4,014,610,000 ni za Jeshi la Magereza, Shilingi 570,000,000 ni za Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na Shilingi 3,203,994,000 ni za Idara ya Uhamiaji. Hivyo, napenda kuisisitiza kuwa Askari wote wa Vyombo vya Usalama chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi wataendelea kupata mafunzo bila kukatwa posho zao kama nilivyoeleza katika Hotuba yangu ya mwaka 2022/23.

Ununuzi wa Sare za Maafisa na Askari

- 29. *Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23 imetoa jumla ya Shilingi bilioni 10,256,793,289.10 kwa ajili ya ununuzi wa sare za maafisa na askari wa Vyombo vya Usalama vilivyopo chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi. Zabuni za ununuzi wa Sare hizo zimetolewa kwa Shirika la

Jeshi la Polisi na Shirika la Magereza (SHIMA). Aidha, jumla ya Shilingi bilioni 2,872,768,000 zimetolewa kwa ajili ya kununua jozi za viatu vya maafisa na askari. Viatu hivyo vitanunuliwa kutoka Kampuni ya kutengeneza Bidhaa za Ngozi Kilimanjaro International Leather Company.

- 30. *Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2023/24 Serikali imetenga jumla ya bilioni 16,027,000,000 kwa ajili ya ununuzi wa sare za maafisa na askari. Aidha, ninahamasisha mashirika yaliyopo chini ya Wizara yaendeleo kushiriki katika zabuni za ununuzi wa sare za Vyombo vya Usalama chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa lengo la kupata sare zenye ubora na bei nafuu pamoja na kuwezesha mashirika kujiimarisha kwa kuzingatia fursa zilizopo kwenye vyombo hivyo.

Upimaji, Uthamini na Ulipaji wa Fidia katika Maeneo ya Majeshi yaliyopo Chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi

31. *Mheshimiwa Spika*, Wizara inaendelea kupima na kupata hati za maeneo yake. Katika kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Machi, 2023 Shilingi 499,995,500 zimepokelewa kwa ajili ya kufanya upimaji na uthamini katika maeneo 55 yanayomilikiwa na Jeshi la Magereza. Pia, maeneo 35 ya Jeshi la Zimamoto na uokoaji yamepatiwa hati miliki na maeneo 47 yamelipiwa gharama za upimaji kati ya maeneo 163 inayomiliki. Upimaji huo utasaidia kuondoa mwingiliano na migogoro katika maeneo ya majeshi hayo.

32. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Jeshi la Polisi litalipa fidia ya maeneo manne (4) kwa gharama ya Shilingi 312,441,377. Maeneo hayo yapo katika Wilaya ya Kilolo – Iringa (2), Chalinze – Pwani (1) na Njombe – Njombe (1). Maeneo

husika ni kwa ajili ya ujenzi wa Vituo na Kambi za Polisi. Pia, Shilingi 53,645,845 zitatumika kugharamia upimaji na umilikishwaji wa maeneo matano (5) kwa matumizi ya Jeshi la Polisi katika Wilaya za Kilindi – Tanga (1), Loliondo – Arusha (1) na Tanganyika – Katavi (3).

- 33. *Mheshimiwa Spika***, vilevile, Shilingi 242,747,421 zitatumika kupima ardhi ya maeneo mbalimbali ya Jeshi la Polisi ili kuwezesha upatikanaji wa hati miliki. Upimaji huo unajumuisha kuchora ramani za maeneo hayo kulingana na mipango miji ya mji husika. Shilingi 200,000,000 zimetengwa kwa ajili ya kuendelea na upimaji na uthamini wa ardhi katika maeneo 14 ya Jeshi la Magereza ambayo ni Chuo Kiwira – Mbeya, Chalinze – Pwani, Namtumbo – Ruvuma, Nanyumbu – Mtwara, Hanan’g – Manyara, Muleba – Kagera, Liwale – Lindi, Kalambo – Rukwa, Mlele – Katavi, Ikungi – Singida, Bahi – Dodoma, Wazo Hill na Kambi Kimbiji na Mvuti – Dar es Salaam.

34. *Mheshimiwa Spika*, Shilingi 550,000,000 zitatumika kulipa fidia ya ardhi iliyotwaliwa na Jeshi la Magereza katika Wilaya za Chamwino – Dodoma na Kaliua – Tabora. Aidha, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limetenga Shilingi 210,000,000 kwa ajili ya kulipa fidia na kugharamia upatikanaji wa hati katika maeneo yake. Pia, kiasi cha Shilingi 120,000,000 kimetengwa kwa ajili ya ulipaji wa fidia, upimaji na upatikanaji wa hati miliki ya viwanja 46 vya Idara ya Uhamiaji.

Mapitio ya Sheria, Kanuni na Itifaki

35. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023 mapitio yamefanyika katika kanuni zifuatazo: Kanuni za Kuzuia Ugaidi za Mwaka 2022; Kanuni za Usajili na Utambuzi wa Watu za Mwaka 2014; Kanuni za Viza za Uhamiaji za mwaka 2016; na Marekebisho ya Amri ya uanzishaji wa Bodi ya Shirika la Uzalishaji Mali la Magereza ya Mwaka 2006. Aidha, Kanuni za

Kudumu za Idara ya Uhamiaji – Immigration General Orders (IGO), 2023 zimetungwa.

36. Mheshimiwa Spika, Serikali iliridhia Itifaki ya Mkataba wa Umoja wa Nchi Huru za Afrika wa Kuzuia na Kupambana na Ugaidi ya Mwaka 2004 (Protocol to the (OAU) Convention on the Prevention of Terrorism, 2004). Azimio la Itifaki hiyo liliridhiwa na Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania mwezi Septemba, 2022. Pia, Serikali ililiridhia Itifaki ya Uwezeshaji wa Uingiaji na Utokaji wa Watu ya Jumuiya ya Maendeleo ya Nchi za Kusini mwa Afrika ya Mwaka 2005 (SADC Protocol on the Facilitation of Movement of Persons, 2005). Azimio la Itifaki hii litawasilishwa Bungeni kwa ajili ya kuridhiwa kwa mujibu wa Ibara 63(3)(e) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977.

37. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2023/24 Wizara itafanya mapitio ya baadhi ya Sheria ili kuimarisha usimamizi. Miongoni mwa Sheria hizo

ni: Sheria ya Uhamiaji, Sura ya 54; Sheria ya Parole, Sura ya 400; Sheria ya Magereza, Sura ya 58; Sheria ya Huduma kwa Jamii, Sura ya 291; Sheria ya Uangalizi wa Wafungwa, Sura ya 247; Sheria ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu, Sura ya 432; Sheria ya Jumuiya, Sura ya 337; Sheria ya Tume ya Utumishi ya Jeshi la Polisi, Magereza, Zimamoto na Uokoaji na Uhamiaji, Sura ya 241; Sheria ya Wakimbizi Na. 9 ya mwaka 1998; na Sheria ya Usajili na Utambuzi wa Watu ya mwaka 1986, Rejeo la mwaka 2012. Mabadiliko hayo ya sheria yataenda sambamba na marekebisho ya kanuni za sheria husika na utekelezaji wa program ya maboresho yanayoendelea ndani ya Wizara.

38. *Mheshimiwa Spika*, jumla ya Shilingi 480,041,500 zimetengwa kwa ajili ya kuwezesha mapitio ya sheria, kanuni na kazi nyingine za kisheria. Mabadiliko hayo yataenda sambamba na utekelezaji wa program ya maboresho yanayoendelea ndani ya Wizara.

JESHI LA POLISI

Hali ya Usalama Nchini

39. **Mheshimiwa Spika**, wajibu wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi ni kuhakikisha usalama wa watu na mali zao na kuendelea kuwepo kwa amani na utulivu nchini. Hali hii inawezesha shughuli za kiuchumi na kijamii kufanyika na kuchangia katika maendeleo ya Taifa letu. Katika kutekeleza wajibu huo, Wizara hushirikiana na vyombo vingine vya Ulinzi na Usalama, jamii na wadau wengine ili kuhakikisha uhalifu wa aina zote unadhibitiwa.
40. **Mheshimiwa Spika**, pamoja na kuwepo kwa hali ya amani na utulivu nchini, uhalifu wa makosa dhidi ya binadamu, maadili ya jamii na kuwania mali umeendelea kuwepo. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 makosa makubwa ya jinai yaliyotolewa taarifa katika Vituo vya Polisi yalikuwa 45,455 ikilinganishwa na makosa 43,771 yaliyotolewa taarifa katika kipindi kama hicho

mwaka 2021/22. Hili ni ongezeko la makosa 1,684 sawa na asilimia 3.8.

41. *Mheshimiwa Spika*, ongezeko la makosa haya makubwa linatokana na watu kujichukulia sheria mkononi, wivu wa mapenzi, imani za kishirikina, migogoro ya ardhi na mirathi, mmomonyoko wa maadili na tamaa ya mapenzi. Hatua zinazoendelea kuchukuliwa na Serikali ni kuendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu kuzingatia sheria, kuhamasisha jamii kutoa taarifa za makosa hayo kwa wakati kwa kushirikisha Viongozi wa Serikali za Mitaa, Vijiji na Vitongoji na kushirikisha Viongozi wa Dini katika kutoa elimu ya maadili mema kwa jamii.

42. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023, jumla ya mashauri ya Jinai 45,455 yameshughulikiwa. Mashauri 19,671 yalifikishwa mahakamani, ambapo 4,400 yameshinda, 545 yalishindwa, mashauri 41 yaliondolewa mahakamani na 14,685 yanaendelea kusikilizwa

mahakamani. Aidha, mashauri 2,334 yalifungwa katika vituo vya polisi, 136 yalipelekwa Idara ya Uhamiaji na 23,314 yapo chini ya upelelezi.

43. *Mheshimiwa Spika*, katika kuhakikisha kuwa upelelezi unafanyika kwa weledi na kuzingatia *Police General Order*, Jeshi la Polisi linaendelea kuwapatia mafunzo ndani na nje ya nchi maafisa, wakaguzi na askari. Mafunzo hayo yanahusisha upelelezi wa makosa ya Jinai kwa kutumia vifaa vya kisasa yakiwemo makosa ya mtandao, uhalifu wa kifedha na yanayovuka mipaka. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya askari 240 walipatiwa mafunzo. Kwa kuwa upelelezi wa mashauri ya makosa ya Jinai ni suala mtambuka, Jeshi la Polisi limeimarisha ushirikiano na taasisi mbalimbali ili kuhakikisha upelelezi wa mashauri unakamilika kwa wakati.

Hali ya Usalama Barabarani

44. *Mheshimiwa Spika*, hali ya usalama barabarani imeendelea kuimarika kutokana na Jeshi la Polisi

kuendelea kusimamia Sheria za Usalama Barabarani kwa kushirikiana na wadau. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya matukio ya ajali 1,283 yaliyotolewa taarifa ikilinganishwa na matukio 1,731 yaliyotolewa taarifa katika kipindi kama hicho mwaka 2021/22 ikiwa ni kupungua kwa matukio 448 sawa na asilimia 25.9.

45. *Mheshimiwa Spika*, kupungua kwa matukio ya ajali kunatokana na kuimarisha usimamizi wa sheria, kufanyika kwa operesheni maalum, doria na misako nchi nzima. Aidha, elimu ya usalama barabarani imeendelea kutolewa kwa makundi yote yanayotumia barabara.

46. *Mheshimiwa Spika*, matukio ya ajali za barabarani, yalisababisha watu 1,893 kujeruhiwa katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 ikilinganishwa na watu 2,323 waliojeruhiwa katika kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Idadi ya majeruhi imepungua kwa watu 430, sawa na

asilimia 18.5. Aidha, matukio hayo yalisababisha vifo 842 katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 ikilinganishwa na vifo 946 katika kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Idadi ya vifo imepungua kwa watu 104, sawa na asilimia 11.

47. Mheshimiwa Spika, itakumbukwa kuwa mwishoni mwa miaka ya 1990 Serikali ilizuia mabasi ya abiria kusafiri nyakati za usiku. Zuo hilo lilitokana na ongezeko la utekaji wa magari uliohusisha uporaji na udhalilishaji wa abiria, ongezeko la ajali mbaya za mabasi zilizogharimu maisha ya watu na wengine kupata ulemavu wa maisha na uharibifu wa mali na miundombinu ya barabara. Aidha, maeneo mengi ambayo mabasi yalikuwa yanatekwa ni yale yaliyokuwa na barabara mbovu na yasiyokuwa na mawasiliano ya simu.

48. Mheshimiwa Spika, wote ni mashahidi kuwa changamoto za usalama na miundombinu zilizokuwepo wakati huo zimepungua kwa kiasi kikubwa au kuondolewa kabisa. Hii imetokana na

Serikali kuendelea kuimarisha miundombinu ya barabara na mawasiliano ya simu. Aidha, juhudi za Jeshi la Polisi katika kupambana na kudhibiti uhalifu zimesaidia kupunguza matukio makubwa ya ajali za barabarani.

49. Mheshimiwa Spika, kufuatia mabadiliko hayo chanya na maoni ya wadau mbalimbali wakiwemo Waheshimiwa Wabunge, utayari wa wamiliki na madereva wa mabasi kuzingatia sheria na kanuni za usalama barabarani, utimamu wa Jeshi la Polisi na Vyombo vingine vya Ulinzi na Usalama, Baraza la Usalama Barabarani limefanyia kazi suala la mabasi ya abiria kusafiri masaa 24 na kutoa mapendekezo yake. Serikali inayafanyia kazi mapendekezo hayo na itatoa uamuzi.

50. Mheshimiwa Spika, ili kudhibiti ajali za barabarani katika mwaka 2023/24, Wizara kupitia Jeshi la Polisi litaangalia mfumo mzima wa utoaji wa leseni kwa kushirikiana na taasisi nyingine zinazohusika katika utoaji wa leseni, hususan za

shule za udereva na zinazotolewa na Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA). Hatua nyingine ni pamoja na kufanya uhakiki wa leseni za madereva nchini zikiwemo za mabasi na malori na kuwaelekeza kujisajili katika mfumo wa LATRA pamoja na kuhakikisha madereva wa mabasi ya abiria wana sifa za udereva kwa mujibu wa sheria.

- 51. *Mheshimiwa Spika***, vilevile, Serikali itaharakisha taratibu za kuweka kamera za barabarani ambazo zitasaidia kubaini matukio ya uvunjifu wa sheria katika barabara kuu kwa maeneo ambayo hayana askari polisi. Pia, oparesheni maalum zitafanyika usiku na mchana katika barabara kuu kwa lengo la kufuatilia nyendo za madereva wanaovunja sheria za usalama barabarani na kuchukua hatua stahiki. Aidha, Wizara itaendelea kuchukua hatua za kinidhamu kwa askari yoyote atakayejihusisha na vitendo vya ukiukwaji wa maadili na rushwa. Pia, Wizara itaendelea kutambua kazi zinazofanywa na askari waadilifu kama Koplo

Hamisi R. Masana ambaye alikataa rushwa wakati akitekeleza majukumu yake.

Operesheni za Kupambana na Uhalifu

52. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 Jeshi la Polisi limeendelea kutekeleza **Ibara Na.105 (a) ya Ilani ya CCM ya mwaka 2020 – 2025** inayoelekeza kuimarishwa kwa usalama wa raia na mali zao. Misako, doria na operesheni zimefanyika kwa ajili ya kupambana na uhalifu wa aina zote. Matokeo ya operesheni hizo ni kukamatwa kwa risasi 442 na silaha 198 zikiwemo Mark IV mbili (2), AK 47 moja (1), G.3 mbili (2), Air Gun moja (1), Rifle sita (6), Shortgun (32), Bastola (18) na magobore (130). Jumla ya watuhumiwa 169 walikamatwa na kufikishwa mahakamani kwa makosa ya kupatikana na risasi pamoja na silaha kinyume cha Sheria na kesi zao zinaendelea. Aidha, wamiliki 20 waliopatikana na makosa ya matumizi

mabaya ya silaha walifutiwa vibali na kunyang'anywa silaha.

53. *Mheshimiwa Spika*, Wizara kupitia Jeshi la Polisi iliratibu kampeni za usalimishaji wa silaha haramu kwa hiari ikiwa ni utekelezaji wa Makubaliano ya Umoja wa Afrika ya Mwaka 2017 ambapo jumla ya silaha 1,220 zilisalimishwa. Kati ya silaha hizo, Bastola zilikuwa ni 18, Shotgun – 122, Rifle – 30, Magobore – 1,049 na AK 47 – 1. Aidha, Jeshi la Polisi lilitokeza jumla ya silaha 6,208 ambazo ni matokeo ya kampeni hiyo pamoja na operesheni za kupambana na uhalifu. Mchanganuo wa silaha zilizotoketewa ni pamoja na: Bastola – 37, FN – 5, Shotgun – 259, Rifle – 209, Magobore – 5,562, AK 47 – 119, SAR – 11, G3 – 1, Uzigun – 2, Shegun – 1 na Sterling gun – 2. Katika kipindi husika Jeshi la Polisi limeweka alama ya utambuzi silaha 980 zikiwemo Bastola – 75, Shotgun – 10, Rifle – 8 na AK 47 – 557.

54. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na Mamlaka nyingine za Serikali limefanya operesheni za kupambana na uhalifu wa Nyara za Serikali. Ushirikiano huo ulifanikisha kukamata Nyara za Serikali 2,201 zenye uzito wa kilo 17,211 na gramu 913 zikiwa na thamani ya Shilingi 9,551,632,436.75. Jumla ya watuhumiwa 917 walikamatwa na kuchukuliwa hatua za kisheria.

55. Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza majukumu ya Jeshi, wapo askari wanaoumia na wengine kupoteza maisha. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 Jeshi la Polisi kupitia mfuko wake wa Tuzo na Tozo limelipa fidia ya Shilingi 1,200,335,400 kwa askari walioumia na kwa familia za askari waliopoteza maisha wakati wakitekeleza majukumu yao. Kati ya fedha hizo, Shilingi 948,335,400 zimelipwa kwa askari 217 walioumia na Shilingi 252,000,000 kwa wasimamizi wa mirathi kwa familia za askari 16 waliopoteza maisha. **Mwenyezi Mungu**

azipumzishe roho za mashujaa wetu mahali pema peponi, Amina.

Uboreshaji wa Huduma ya Polisi Jamii

- 56. *Mheshimiwa Spika***, Jeshi la Polisi linaboresha huduma zake kwa kuhakikisha kuwa askari polisi wanapatikana muda wote na kuwa karibu zaidi na wananchi. Ili kufanikisha azma hiyo, kuanzia mwezi Julai, 2022 Jeshi la Polisi limepeleka askari katika Kata 3,956 na Shehia 388. Hatua hiyo inalenga kuimarisha ushirikiano na mawasiliano kati ya askari polisi, Maafisa Watendaji wa Kata na wananchi katika masuala ya ulinzi na usalama na kupambana na uhalifu. Askari waliopo kwenye Kata na Shehia hushirikiana na Watendaji kuanzisha vikundi vya ulinzi shirikishi katika maeneo hayo. Hatua hii ni utekelezaji wa Ibara Na.104(c) na 105(f) za Ilani ya CCM ya mwaka 2020 – 2025. ***Naomba kutoa wito kwa Kamati za Usalama za Mikoa, Wilaya, Kata na Vijiji***

kuwatambua askari Kata na Shehia na kuwapa ushirikiano stahiki.

57. *Mheshimiwa Spika*, katika kutekeleza Ibara Na. 105(e) ya Ilani ya CCM ya mwaka 2020 – 2025, elimu ya uhamasishaji juu ya masuala ya Ulinzi, Uzalendo kwa Taifa na usalama wa nchi yetu imeendelea kutolewa kwa jamii. Elimu hiyo imetolewa kwa kutumia vyombo vya habari vilivyopo mikoani, mikutano ya hadhara, mashuleni na nyumba za ibada kupitia Maafisa wa Polisi Jamii, Wakaguzi na Askari waliopo kwenye Kata na Shehia. ***Naomba nitumie nafasi hii kuwapongeza Askari Kata na Askari Shehia ambao wanatekeleza majukumu yao kwa kujituma na ubunifu wa hali ya juu. Miongoni mwao ni Wakaguzi Wasaidizi wa Polisi ambao ni Dkt. M. Lwena, Khalfani A. Ussi, Daniel N. Mbebelala, Msike F. Banda, Fransis S. Msuku ambao nimewatambulisha hapa Bungeni leo.***

Dawati la Jinsia na Watoto

- 58. *Mheshimiwa Spika*,** Dawati la Jinsia na Watoto ndani ya Jeshi la Polisi linashughulikia kesi na matukio ya ukatili wa kijinsia na watoto. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya mashauri 14,184 ya matukio ya ukatili wa kijinsia na watoto yalitolewa taarifa katika vituo vya polisi ikilinganishwa na matukio 12,642 yaliyotokea kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Hii ni ongezeko la matukio 1,542 sawa na asilimia 12.2. Kati ya mashauri hayo 4,120 yalipelekwa mahakamani 2,144 yalishinda na 988 yalishindwa.
- 59. *Mheshimiwa Spika*,** vilevile, Jeshi la Polisi limezindua majengo matatu (3) ya ofisi za Dawati la Jinsia na Watoto katika Wilaya ya Simanjiro, Kiteto na Mbulu Mkoani Manyara yaliyojengwa kwa ufadhili wa (United Nations Population Fund – UNFPA. Ujenzi wa ofisi za madawati hayo ulifanyika kupitia Shirika lisilokuwa na Kiserikali la Children Dignity Forum kwa gharama ya Shilingi

275,000,000. Sambamba na uzinduzi wa ofisi hizo, elimu ya kuzuia na kupambana na ukatili wa kijinsia ilitolewa kwa jamii.

60. *Mheshimiwa Spika*, ujenzi wa Ofisi ya Dawati la Jinsia na Watoto katika Kituo cha Polisi Bugarama Wilaya ya Msalala – Shinyanga umekamilika kwa gharama ya Shilingi 100,000,000 na kuzinduliwa rasmi tarehe 24 Mei, 2023. Ofisi hiyo imejengwa kwa ufadhili wa UNFPA kupitia shirika lisilo la kiserikali la KIWOHEDE. Aidha, ujenzi wa ofisi mbili (2) za Dawati la Jinsia na Watoto umeanza kwa ufadhili wa UN – WOMEN. Ofisi hizo zinajengwa katika Wilaya za Ikungi na Mkalama Mkoani Singida.

61. *Mheshimiwa Spika*, mapitio na uhuishaji wa mitaala ya Jeshi la Polisi ulifanyika kwa kuingiza somo linalojitegemea la “*Gender & Child Protection*”. Mitaala hiyo imepitishwa na NACTE kwa ajili ya kutoa mafunzo kwa kada zote katika Vyu vya Polisi. Mafunzo hayo yanahusu

kushughulikia unyanyasaji wa kingono kwa watoto mitandaoni, ukatili na unyanyasaji wa kijinsia katika jamii ambayo yatatolewa wakati wa mafunzo ya awali, upandishwaji vyeo na mafunzo ya utayari.

62. *Mheshimiwa Spika*, mafunzo ya kushughulikia makosa ya ukatili wa kijinsia na unyanyasaji dhidi ya watoto yametolewa kwa watendaji wa Dawati na Viongozi wa Jeshi la Polisi 155. Viongozi hao ni Makamanda wa Polisi na Maafisa Upelelezi wa Wilaya na Mikoa ya Kigoma, Lindi, Mtwara, Ruvuma, Dar es Salaam, Pwani na Tanga. Aidha, elimu ya kuzuia na kutoa taarifa juu ya masuala ya ukatili na unyanyasaji katika jamii imeendelea kutolewa katika Shule za Msingi na Sekondari, Vyu vya Kati na Vyu Vikuu, Nyumba za Ibada, mikusanyiko ya watu na kupitia vipindi vinavyorushwa kwenye vyombo vya habari.

63. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24, Jeshi litaanzisha maabara maalum kwa ajili ya

kushughulikia makosa ya kimtandao juu ya unyanyasaji wa watoto. Jumla ya Shilingi 361,930,000 zimepangwa kutumika kununua vifaa kwa ufadhili wa UNICEF. Aidha, mafunzo ya kushughulikia makosa ya ukatili wa kijinsia na unyanyasaji dhidi ya watoto yataendelea kutolewa kwa maafisa, wakaguzi na askari. Vilevile, elimu itaendelea kutolewa kwa jamii katika mikoa yote ya Tanzania Bara na Zanzibar kuhusu kuzuia na kutoa taarifa juu ya masuala ya ukatili na unyanyasaji wa kijinsia.

Kushiriki katika Kuimarisha Ulinzi wa Amani Kikanda na Kimataifa

- 64. *Mheshimiwa Spika***, Wizara kupitia Jeshi la Polisi imeendelea kutekeleza kwa vitendo **Ibara Na.104 (g) ya Ilani ya CCM ya Mwaka 2020 – 2025**. Ibara hiyo inaelekeza kuwapeleka Askari kushiriki katika operesheni za Ulinzi wa Amani katika nchi mbalimbali kikanda na kimataifa ili kupata uzoefu na mbinu za kisasa za ulinzi wa amani. Katika

kipindi husika, jumla ya Maafisa na Askari 23 wanaendelea kushiriki Ulinzi wa Amani katika nchi zifuatazo: Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo 14 – United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of Congo (MONUSCO), Sudan Kusini wanne (4) – United Nations Mission in South Sudan (UNMISS), Sudan Abyei wawili (2) – United Nations Interim Security Force for Abyei (UNISFA) na Sudan mmoja (1) – United Nations Integrated Transition Support Mission in Sudan (UNITAMS). Aidha, Maafisa wa Polisi wawili (2) wanafanya kazi kwa muda maalum (Secondment) kwenye Umoja wa Afrika (AU) mmoja (1) na UNISFA mmoja (1).

65. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Jeshi la Polisi litaendelea kuwapeleka maafisa na askari katika nchi, jumuiya za kimataifa na kikanda ili kuwawezesha kupata uzoefu zaidi. Aidha, ushirikiano utaendelea kuimarishwa katika nyanja mbalimbali kwa Jumuiya ambazo Jeshi la Polisi ni mwanachama zikiwemo: Jumuiya ya Wakuu wa

Polisi Kanda ya Afrika Mashariki (Eastern Africa Regional Police Chiefs Cooperation – EARPCCO) na Jumuiya ya Wakuu wa Polisi Kanda ya Kusini mwa Afrika (Southern Africa Regional Police Chiefs Cooperation Organisation – SARPCCO). Ushirikiano huo utaongeza wigo wa kuzuia, kudhibiti na kupambana na makosa yanayovuka mipaka.

Upatikanaji wa Vitendea Kazi kwa Jeshi la Polisi

- 66. *Mheshimiwa Spika***, ili Jeshi la Polisi liweze kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi linahitaji vitendea kazi vya kisasa na vya kutosha. Kwa kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 Serikali imenunua magari sita (6) ya kusindikiza misafara ya Viongozi Wakuu wa Serikali na Viongozi Wakuu Waandamizi. Aidha, magari 150 yamepokelewa kati ya magari 369 yaliyotarajiwa kupokelewa ikiwa ni utekelezaji wa Mkataba kati ya Serikali na Kampuni ya Ashok Leyland ya

nchini India. Magari yaliyopokelewa yamepelekwa katika Vituo vya Polisi vyenye uhitaji mkubwa. Magari 219 yaliyobaki yatapokelewa kabla ya Septemba, 2023.

67. Mheshimiwa Spika, vilevile, Jeshi la Polisi limepata msaada wa magari 13 na pikipiki 14 kutoka kwa wadau. Magari mawili (2) yametolewa na Wizara ya Fedha na Mipango na 11 yametolewa na Kamati za Usalama Barabarani katika Mikoa ya Dodoma (1), Lindi (1), Morogoro (1), mwanza (1), Njombe (1) na Mikoa ya Kipolisi ya Ilala (1), Kinondoni (1) na Temeke (4). Pikipiki zote 14 zimetolewa na Kamati ya Usalama Barabarani ya Mkoa wa Dar es Salaam na kugawanywa katika Mikoa ya Kipolisi ya Ilala (5), Kinondoni (4) na Temeke (5). ***Natumia nafasi hii kuwashukuru wadau wote waliohusika kulipatia Jeshi la Polisi vitendea kazi.***

68. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2022/23 Serikali ilitenga Shilingi 15,000,000,000

kwa ajili ya Jeshi la Polisi kununua magari 101 na pikipiki 336. Hadi kufikia mwezi Mei, 2023 Shilingi 7,500,000,000 zimepokelewa kwa ajili ya ununuzi wa magari 53 na pikipiki 56, ambapo taratibu za ununuzi zinaendelea. Katika kutekeleza maagizo ya Mhe. Rais Dkt. Samia Suluhu Hassan, magari hayo yatasambazwa kwenye wilaya zote nchini na pikipiki zitasambazwa kwenye kata zote.

69. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Jeshi limepanga kununua magari 24 kwa gharama ya Shilingi 7,680,000,000. Kati ya magari hayo, nane (8) ni kwa ajili ya Makamishna na 16 ya Manaibu Kamishna wa Jeshi la Polisi. Pia, Shilingi 2,100,000,000 zitatumika kununua pikipiki 21 kwa ajili ya kuongoza misafara ya Viongozi Wakuu wa Serikali. Shilingi 4,500,000,000 zitatumika kununua boti 10 kwa ajili ya doria katika Bahari ya Hindi na Maziwa Makuu.

70. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2022/23 Serikali ilitenga jumla Shiingi 3,333,573,725 kwa

ajili ya ununuzi wa mafuta ili kuwezesha huduma za polisi katika ngazi ya wilaya, ambayo hupelekwa hadi katika ngazi ya kata. Serikali inaendelea kuongeza fedha hizo, ambapo katika mwaka 2023/24 jumla ya Shilingi 12,573,598,575 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa mafuta ya magari na pikipiki ili kuwezesha huduma za polisi katika ngazi ya wilaya. Aidha, jumla ya Shilingi 4,191,199,525 zimetengwa kwa ajili ya kutumika katika ngazi ya mikoa. Lengo la Serikali ni kuongeza huduma za polisi na kuwafikia wananchi kwa harala katika ngazi zote ikiwemo kata, vijiji na shehia.

Miradi ya Jeshi la Polisi iliyokamilika

- 71. *Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23 Jeshi la Polisi limetumia Shilingi 590,000,000 kukamilisha ujenzi wa majengo mawili (2) yaliyopo eneo la Mabatini – Mwanza. Majengo hayo yenye ghorofa tatu (3) yana uwezo wa kuishi familia 24 za askari. Aidha, Shilingi 200,000,000 zimetumika

kukamilisha nyumba nne (4) za kuishi familia nane (8) za askari Kusini Pemba na Shilingi 150,000,000 zimetumika kukamilisha jengo moja (1) la kuishi familia nne (4) za askari Kaskazini Pemba.

72. Mheshimiwa Spika, miradi mingine iliyokamilika ni: Ofisi ya Kamanda wa Polisi Mkoa wa Kusini Unguja kwa Shilingi 1,501,081,700; Ofisi ya Kamanda wa Polisi Mkoa wa Kaskazini Unguja kwa Shilingi 1,559,724,400; Ofisi ya Mkoa wa Kipolisi Tarime Rorya kwa gharama ya Shilingi 1,560,953,000; na kuunganisha mtandao katika jengo la ofisi ya Mkurugenzi wa Upelelezi wa Makosa ya Jinai kwa gharama ya Shilingi 50,000,000. Aidha, ukarabati wa hanga la ndege katika Kikosi cha Polisi Anga – Dar es Salaam umefanyika kwa gharama ya Shilingi 220,000,000.

73. Mheshimiwa Spika, Shilingi 700,000,000 zimepokelewa kwa ajili ya umaliziaji wa ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja “A” kilichopo Wilaya ya

Ikungi. Shilingi 300,000,000 zimepokelewa kwa ajili ya kumalizia ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja “A” Wilaya ya Mkalama. Ujenzi wa vituo hivyo vilivyopo Mkoa wa Singida utakamilika mwezi Juni, 2023.

74. Mheshimiwa Spika, vituo vingine vitakavyokamilishwa katika kipindi hiki ni: Kituo cha Polisi Daraja “B” Wilayani Namtumbo – Ruvuma kitakachogharimu Shilingi 400,000,000 na Makunduchi Zanzibar Shilingi 110,000,000; Kituo cha Polisi Daraja “C” Dunga Mitini Kusini Unguja Shilingi 48,000,000 na Shilingi 40,000,000 zitatumika kukamilisha ujenzi wa ukumbi wa Chuo cha Polisi Zanzibar.

75. Mheshimiwa Spika, miradi mingine imekamilishwa kwa ushirikiano kati ya Jeshi la Polisi na wananchi. Miradi hiyo ni ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja “C” Kizimkazi – Kusini Unguja pamoja na nyumba ya makazi ya familia mbili (2) kwa gharama ya Shilingi 198,934,750, ujenzi wa

Kituo cha Polisi Daraja 'C' Kirongwe Mkoa wa Kipolisi Tarime Rorya kwa Shilingi 120,368,758 na ujenzi wa Wodi ya Wazazi na chumba cha upasuaji katika Zahanati ya FFU Ukonga – Dar es Salaam uliogharimu Shilingi 131,378,330, na ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja C Galapo, Babati – Manyara kilichochangiwa kwa nguvu za wananchi na ujenzi wa Kituo cha Polisi Wilaya ya Bukoba.

Miradi inayoendelea

Ujenzi wa Nyumba za Makazi, Ofisi na Vituo vya Polisi

- 76. *Mheshimiwa Spika***, miradi inayoendelea ni: ujenzi wa Ofisi ya Kamanda wa Polisi Mkoa wa Mara utakaogharimu Shilingi 1,448,675,000 ambao umefikia asilimia 95 na utakamilika kabla ya tarehe 30 Juni, 2023; ujenzi wa Ofisi ya Kamanda wa Polisi Mkoa wa Katavi utakaogharimu Shilingi 1,494,919,400 umefikia asilimia 75; na Ofisi ya Kamanda wa Polisi Mkoa

wa Njombe utakaogharimu Shilingi 800,000,000 ambao umefikia asilimia 60. Miradi hii miwili (2) itakamilika mwezi Oktoba, 2023.

77. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2022/23 Serikali ilitenga fedha za bajeti ya maendeleo jumla ya Shilingi 32,500,000,000. Hadi kufikia mwezi Machi, 2023 Jeshi la Polisi limepokea fedha kwa ajili ya shughuli zifuatazo: Shilingi 5,580,132,700 kwa ajili ya ununuzi wa vifaa maalum vya Jeshi ambapo mzabuni ameshapatikana; Shilingi 528,625,118 kwa ajili ya mradi wa kuimarisha na kuendeleza maabara tano (5) za uchunguzi wa sayansi ya jinai ambapo taratibu za manunuzi zinakamilishwa; Shilingi 7,500,000,000 kwa ajili ya ununuzi wa magari 53 na pikipiki 56 na fedha hizo zimeshalipwa GPSA kwa ajili ya ununuzi wa magari na pikipiki; na Shilingi 3,281,129,000 ni kwa ajili ya kugharamia matengenezo ya Helkopta ambapo mzabuni anaendelea na matengenezo.

78. Mheshimiwa Spika, taratibu za ununuzi zimekamilika kwa ajili ya kumpata mzabuni wa ununuzi wa vifaa vya TEHAMA na kuunganisha vituo ambavyo havijaunganishwa na Mkongo wa Taifa vya Kidatu, Makao Makuu ya Mkoa wa Kipolisi Rufiji na Vikosi vya Polisi vilivyoko Dar es Salaam. Fedha zilizopokelewa kwa kazi hizo ni Shilingi 178,950,000. Aidha, taratibu za ununuzi wa vifaa zinakamilishwa kwa ajili ya kuanzisha mifumo ya *Clearance Certificate Information System, Online Police Gazzette Information System* na *Tanzania Police Portal*. Kazi hizi zitagharimu Shilingi 160,000,000 na zitakamilika mwezi Juni, 2023.

79. Mheshimiwa Spika, mafunzo yamefanyika ya kuwajengea uwezo wakufunzi wa Vyuu vya Polisi na Wakaguzi wa Polisi ngazi ya Kata na Shehia. Mafunzo hayo yamefanyika kwa mikoa yote ya Tanzania Bara na Zanzibar, ambapo Shilingi 67,660,000 zimetumika. Shilingi 28,000,000 zimetumika kwa ajili ya kutoa mafunzo ya

kuwajengea uwezo Maafisa Polisi wa Kitengo cha Habari wa Makao Makuu na waliopo katika ofisi za Makamanda wa Polisi wa Mikoa ili kuboresha utoaji wa taarifa za kazi za Polisi.

- 80. *Mheshimiwa Spika***, mwezi Machi, 2023 Jeshi la Polisi limepokea jumla ya Shilingi 402,000,000 kwa ajili ya ukarabati wa majengo yafuatayo: Kituo cha Polisi Malindi kilichopo Mji Mkongwe Mjini Magharibi Shilingi 126,887,750; jengo la Makao Makuu ya Polisi Zanzibar Shilingi 40,753,800; jengo la ofisi ya Kamanda wa Polisi Kaskazini Pemba Shilingi 50,000,000; nyumba za askari kambi ya Ziwani na Mwera Zanzibar Shilingi 165,000,000; na Bwalo la Askari Bububu Zanzibar Shilingi 19,358,450. Taratibu za ununuzi zinakamilishwa kwa ajili ya kuanza ukarabati.

Miradi ya Maendeleo inayotekelezwa kutoka Vyanzo Vingine

- 81. *Mheshimiwa Spika***, ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja “A” Gezaulole Kigamboni – Dar es Salaam

umekamilika na ulizinduliwa rasmi na Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Philip Isdor Mpango (Mb.) tarehe 28 Aprili, 2023. Gharama zilizotumika kukamilisha mradi huu ni ‘Shilingi 899,481,533. Aidha, ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja “A” katika Mji wa Serikali Mtumba – Dodoma kwa gharama ya Shilingi 948,384,951 umefikia asilimia 80. Fedha za mradi huo zinaratibiwa na Ofisi ya Waziri Mkuu kupitia Mfuko wa Uboreshaji wa Miundombinu ya Jiji la Dodoma.

82. *Mheshimiwa Spika*, Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na wananchi pamoja na wadau linaendelea na umaliziaji wa ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja C Mbande Mkoa wa Kipolisi Temeke. Mradi umefikia asilimia 80 ambapo Shilingi 120,368,758 zimetumika. Aidha, ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja “C” Chang’ombe – Dodoma, umefikia asilimia 50 na hadi sasa Shilingi 50,000,000 zimetumika.

Miradi ya Kipaumbele ya Jeshi la Polisi katika Mwaka 2023/24

- 83. Mheshimiwa Spika,** Serikali imedhamiria kuendelea kuboresha utendaji wa Jeshi la Polisi kwa kuongeza kasi ya ujenzi wa makazi ya Askari, majengo ya ofisi, Vituo vya Polisi na ununuzi wa Vitendea kazi. Katika mwaka 2023/24 Serikali imetenga jumla ya Shilingi 27,193,239,000 kutekeleza miradi ya kipaumbele ifuatayo: kukamilisha ujenzi wa jengo la ghorofa tatu la kuishi familia 12 za Askari eneo la Buyekera – Kagera kwa gharama ya Shilingi 1,000,000,000; kumalizia ujenzi wa nyumba 3 za kuishi familia 6 za Askari eneo la Tunguu, Kusini Unguja – Zanzibar kwa gharama ya Shilingi 291,480,700; na kukamilisha ujenzi wa Ofisi ya Kamanda wa Polisi Mkoa wa Manyara kwa Shilingi 1,383,849,000.
- 84. Mheshimiwa Spika,** miradi mingine ni kumalizia ujenzi wa Vituo (2) vya Polisi Daraja “B” vya

Bariadi – Simiyu kwa Shilingi 220,000,000 na Mkuranga – Pwani kwa Shilingi 300,000,000; kumalizia ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja “C” Igoma – Mbeya kwa Shilingi 100,000,000; ujenzi wa jengo la ghorofa la kuishi familia za Askari 12 kambi ya Polisi FFU Dodoma kwa Shilingi 302,249,004; *Rest House* ya Polisi Mkoa wa Arusha kwa Shilingi 139,000,000; jengo la Maktaba Chuo cha Polisi Zanzibar kwa Shilingi 178,803,839; jengo la wagonjwa wa nje (OPD) awamu ya pili katika Hospitali ya Polisi Kilwa Road – Dar es Salaam kwa Shilingi 528,000,000; na kukamilisha ujenzi wa ukuta wa nyumba za Makamishna awamu ya kwanza – Dodoma kwa Shilingi 344,213,080.

- 85. *Mheshimiwa Spika***, ukarabati wa makazi ya Askari, Vituo na Ofisi utafanyika kama ifuatavyo: majengo mawili (2) ya ghorofa moja (1) la kuishi askari familia sita (6) na nyumba mbili (2) za kuishi familia za Askari 12 Makunduchi, Kusini Unguja – Zanzibar kwa gharama ya Shilingi 214,921,000;

majengo matatu (3) yenye ghorofa moja (1) ya kuishi familia za Askari 12 Wete Kaskazini Pemba – Zanzibar kwa Shilingi 178,086,000; majengo 10 ya kuishi askari familia 40 kwa Shilingi 376,591,778; na jengo la ghorofa mbili (2) za kuishi familia za Askari 8 Kambi ya Polisi Ziwani, Mjini Magharibi – Zanzibar kwa gharama ya Shilingi 182,679,000.

86. *Mheshimiwa Spika*, ukarabati utafanyika katika maghorofa 90 ya kuishi familia za Askari 360 katika Kambi ya Polisi Kilwa Road – Dar es Salaam kwa Shilingi 126,457,320; Ofisi ya FFU Kambi ya Polisi Ziwani, Mjini Magharibi – Zanzibar kwa Shilingi 113,141,925; na Kituo cha Polisi Daraja B Malindi, Mjini Magharibi – Zanzibar kwa Shilingi 149,958,250.

87. *Mheshimiwa Spika*, pia matengenezo ya magari 40 ya kuzuia ghasia yatafanyika kwa gharama ya Shilingi 432,880,000; minara 15 ya mawasiliano ya redio za masafa mafupi (VHF) itasimikwa

katika mikoa tisa (9) kwa Shilingi 686,000,000. Mikoa hiyo ni Kagera (1), Kilimanjaro (2), Dar es Salaam (2), Dodoma (1), Mtwara (2), Mwanza (2), Mara (2), Mbeya (2) na Mjini Magharibi – Zanzibar (1). Kununua redio 150 za masafa mafupi na kuzifunga katika magari ya Polisi ya operesheni kwa gharama ya Shilingi 600,000,000; na kununua vifaa vya kijeshi kwa gharama ya Shilingi 3,865,910,256.

- 88. Mheshimiwa Spika,** kazi nyingine zitakazotekelezwa kwa mwaka 2023/24 ni kununua vifaa vya uchunguzi kwa ajili ya maabara ya Uchunguzi wa Sayansi ya Jinai kwa gharama ya Shilingi 442,183,839 pamoja na vifaa vingine vya kijeshi.

Maboresho katika Mfuko wa Tuzo na Tozo

- 89. Mheshimiwa Spika,** Mfuko wa Tuzo na Tozo ulianzishwa kwa mujibu wa Kifungu cha 66(1) cha Sheria ya Jeshi la Polisi na Polisi Wasaidizi, Sura ya 322. Kwa mujibu wa Kifungu cha 66(4) cha

Sheria hiyo malengo ya Mfuko huo ni pamoja na: kutoa msaada kwa familia za askari waliofariki wakiwa wanatekeleza majukumu yao ya kazi; kutoa tuzo kwa matendo ya kishujaa kwa askari; ujenzi wa miundombinu ikiwemo makazi ya askari, ofisi na vituo vya Polisi; na kufanya maadhimisho ya matamasha ya michezo yanayoandaliwa na Jeshi la Polisi.

90. *Mheshimiwa Spika*, Wizara iliunda Timu ya Watalamu kwa ajili ya kufanya uchambuzi wa Mfuko wa Tuzo na Tozo uliopo chini ya Jeshi ya Polisi na kutoa mapendekezo. Timu hiyo iliundwa na wataalam kutoka Wizara ya Fedha na Mipango, Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi na Jeshi la Polisi na ilipewa Hadidu za Rejea zifuatazo: kufanya uchambuzi na maboresho ya Muundo wa Mfuko; kuangalia uwezekano wa Mfuko huo kutumika na Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi kama dhamana ya mikopo; matumizi ya mkopo kuwezesha utekelezaji wa miradi ya Jeshi la Polisi; kubainisha uendelevu

(Sustainability) wa Mfuko na vihatarishi (risks) vya mapato; kuboresha huduma za ustawi wa askari; kubainisha maeneo yatakayo liwezesha Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi kutekeleza majukumu kwa ufanisi; na mapendekezo mengine yatakayosaidia kuimarisha utendaji wa Mfuko.

- 91. *Mheshimiwa Spika***, tathmini iliyofanyika kupitia Timu husika ilionesha kuwa chanzo kikuu cha mapato ya Mfuko huo ni huduma za ulinzi kwa taasisi za umma. Katika kipindi cha mwaka 2019/20 fedha zilizokusanywa kupitia Mfuko husika ni jumla ya Shilingi 8,908,416,947.40, katika mwaka 2020/21 zilikusanywa Shilingi 12,952,103,210 na mwaka 2021/22 Shilingi 10,845,672,146 zilikusanywa. Pamoja na masuala yaliyopendekezwa na Timu, Wizara imepanga kufanya mambo yafuatayo: kugawanya mapato ya mfuko na kulindwa (reinforced) kwa mgawanyo wa asilimia 40 kwa matumizi ya ustawi wa askari na asilimia 60 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya miundombinu ya Jeshi la Polisi.

92. Mheshimiwa Spika, mambo mengine yatakayotekelezwa na Wizara kupitia mapendekezo hayo ni: Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi litafute mkopo katika taasisi ya fedha kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya miundombinu na marejesho ya mkopo yafanyike kupitia fedha za Mfuko wa Tuzo na Tozo; na kuweka mikakati thabiti ya kulinda vyanzo vya mapato vya Mfuko.

93. Mheshimiwa Spika, maboresho hayo pia yanahusisha: mapitio ya Sheria ya Jeshi la Polisi na Polisi Wasaidizi, Sura 322 ili kurekebisha Kifungu cha 66(3) na 66(4) cha Sheria ya Jeshi la Polisi na Polisi Wasaidizi, Sura 322 kinachohusu uanzishwaji wa Mfuko wa Tuzo na Tozo; mapitio ya kurekebisha Amri ya Uanzishwaji wa Bodi ya Shirika la Polisi (The Police Force Corporation Sole Board (Establishment), Order 2013) iliyotangazwa kupitia Gazeti la Serikali Na. 66 la tarehe 29 Machi, 2013; na kutunga Kanuni za

Mfuko wa Tuzo na Tozo, ambapo Rasimu ya Kanuni hizo imeandaliwa.

- 94. Mheshimiwa Spika,** sambamba na hilo, Wizara itafanya maboresho ya menejimenti na uendeshaji wa Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi kwa ujumla. Lengo la maboresho hayo ni kuimarisha utendaji kazi wa Shirika la Uzalishaji Mali la Polisi na kuliwezesha Jeshi la Polisi kubaki na jukumu la msingi la ulinzi na usalama wa raia na mali zao. Aidha, maboresho hayo yatawezesha kuongeza kasi ya ujenzi wa miundombinu ya Jeshi la Polisi kipaumbele kikiwa ni kwenye ujenzi wa vituo vya polisi katika ngazi ya kata na shehia. **Hivyo, natoa wito kwa Waheshimiwa Wabunge kuwahamasha wananchi kuanza maandalizi ya kutafuta maeneo na kuanza hatua za awali za ujenzi na baada ya taratibu zote za kisheria kukamilika kipaumbele kitatolewa katika kata zilizoonesha mwamko wa wito huu.**

Miradi inayotekelezwa kupitia Mfuko wa Tuzo na Tozo

- 95. *Mheshimiwa Spika***, Jeshi la Polisi limekamilisha miradi sita (6) kwa kutumia fedha za Mfuko wa Tuzo na Tozo ambayo ni: ujenzi wa nyumba tatu (3) za kuishi Makamishna wa Jeshi la Polisi – Dodoma uliogharimu Shilingi 1,050,000,000; ukarabati wa majengo saba (7) ya ghorofa ya kuishi familia 28 za Askari katika Kambi ya Ziwani – Zanzibar kwa gharama ya Shilingi 250,000,000; ukarabati wa Rest House ya Mkoa wa Shinyanga uliogharimu Shilingi 86,810,000; ujenzi wa Vituo viwili (2) vya Polisi Daraja “A” Lushoto - Tanga kwa gharama ya Shilingi 417,040,450 na Wanging’ombe – Njombe kwa Shilingi 948,384,951; na ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja “B” Ruangwa – Lindi uliogharimu Shilingi 768,024,626.
- 96. *Mheshimiwa Spika***, taratibu za ununuzi zinakamilishwa kwa ajili ya kazi zifuatazo: kuanza

ujenzi wa kituo cha ufumbuzi wa dijitali ya intelijensia ya jinai Shilingi 122,500,000; na kuanzisha mfumo wa kielektroniki wa malipo ya Mfuko wa Tuzo na Tozo Shilingi 63,300,000.

97. *Mheshimiwa Spika,* miradi inayoendelea kutekelezwa kupitia Mfuko wa Tuzo na Tozo ni ujenzi wa jengo la Makao Makuu ya Kikosi cha Kutuliza Ghasia Madengi Hill – Dodoma kwa gharama ya Shilingi 391,873,963 umefikia asilimia 80 na ujenzi wa ghorofa mbili (2) ikiwa ni awamu ya kwanza ya ujenzi wa jengo la ghorofa (4) la Polisi Afya Kuu – Dar es Salaam kwa gharama ya Shilingi 800,000,000 ambao umefikia asilimia 50.

98. *Mheshimiwa Spika,* hadi kufikia mwezi Mei, 2023 Jeshi la Polisi limepokea Shilingi 8,462,526,783 kupitia Mfuko wa Tuzo na Tozo kwa ajili ya miradi ya inayoendelea ya Jeshi la Polisi. Kati ya fedha zilizopokelewa, jumla ya Shilingi 3,410,741,000 zitatumika kwa ujenzi wa majengo ya Ofisi tano (5) za Makamanda wa Polisi wa Mikoa ya Geita

Shilingi 800,000,000, Manyara Shilingi 800,000,000, Mtwara Shilingi 600,000,000; Njombe Shilingi 610,741,000 na Mkoa wa Kipolisi Rufiji Shilingi 600,000,000.

99. Mheshimiwa Spika, jumla ya Shilingi 2,050,000,000 zilizopokelewa zinaendeleza ujenzi wa vituo vitano (5) vya Polisi Daraja “B”. Vituo hivyo ni Kilolo – Iringa Shilingi 400,000,000, Kituo cha Mkoani – Kusini Pemba Shilingi 700,000,000, Butiama – Mara Shilingi 500,000,000, Chemba – Dodoma Shilingi 350,000,000 na Siha – Kilimanjaro Shilingi 100,000,000.

100. Mheshimiwa Spika, jumla ya Shilingi 524,167,899 zimetolewa kwa ajili ya ujenzi unaoendelea wa vituo vinne (4) vya Polisi Daraja “C” kwa mchanganuo ufuatao: Shilingi 115,809,000 kwa ajili ya ujenzi wa Kituo cha Polisi Mapasa kilichopo Wilaya ya Nkasi – Rukwa; Shilingi 50,000,000 Kituo cha Polisi Songambele Wilaya ya Urambo – Tabora; Shilingi 80,000,000

Kito cha Polisi Nyakanazi – Kagera; na Shilingi 278,358,899 Kituo cha Polisi Tumbatu pamoja na nyumba tano (5) za kuishi familia 10 za Askari katika Mkoa wa Kaskazini – Unguja.

101. *Mheshimiwa Spika,* jumla ya Shilingi 2,564,210,205 zilipokelewa mwezi Aprili, 2023 ili kuanza utekelezaji wa miradi ifuatayo: ujenzi wa nyumba nyingine tatu (3) za Makamishna wa Polisi Jijini Dodoma, Shilingi 1,050,000.000; ujenzi wa nyumba ya kuishi Kamishna wa Polisi Zanzibar, Shilingi 350,000,000; ujenzi wa uzio wa nyumba tatu (3) za Makamishna wa Polisi zilizokamilika Jijini Dodoma Shilingi 344,213,080; ujenzi wa Bweni la kulala Askari Chuo cha Polisi Kidatu Shilingi 500,000,000; ujenzi wa nyumba ya makazi ya Askari familia mbili (2) Mtwara Shilingi 33,350,000; ukarabati wa Bwalo la Maafisa wa Polisi Mkoa wa Kagera Shilingi 93,647,125; na ukarabati wa jengo la Ofisi ya Makao Makuu Ndogo Dar es Salaam Shilingi 80,000,000. Aidha,

Shilingi 113,000,000 zitatumika kumalizia ujenzi wa jengo la Zahanati ya Polisi Njombe.

102. Mheshimiwa Spika, miradi ambayo Serikali imepanga kuikamilisha kupitia Mfuko wa Tuzo na Tozo katika mwaka 2023/24 kwa jumla ya Shilingi 4,248,026,084 ni kama ifuatayo: ujenzi wa jengo la Kamanda wa Polisi Mtwara Shilingi 800,000,000; ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja B Namtumbo – Ruvuma Shilingi 398,000,000; ujenzi wa jengo la RPC Rufiji Shilingi 800,000,000; ujenzi wa bweni la wanafunzi Kidatu Shilingi 290,000,000; kujenga Kituo cha Polisi Daraja C Kitangari, Newala – Mtwara Shilingi 173,349,367; na ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja B Misungwi – Mwanza Shilingi 484,949,817.

103. Mheshimiwa Spika, miradi mingine itakayokamilishwa katika mwaka 2023/24 kupitia fedha za mfuko huo ni: ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja B Chang’ombe – Dodoma Shilingi 261,000,000; kukarabati Kituo cha Polisi

Micheweni – Zanzibar Shilingi 65,000,000; ukarabati wa Makao Makuu ya Polisi Zanzibar Shilingi 25,726,900; ukarabati wa jengo la Maabara ya Uchunguzi wa Kisayansi – Dar es Salaam Shilingi 200,000,000; kukamilisha nyumba tano (5) za makazi ya familia 20 za Askari Polisi eneo la Mfikiwa – Kaskazini Pemba Shilingi 150,000,000; kukamilisha nyumba saba (7) za makazi ya familia 14 za Askari Polisi eneo la Finya – Kusini Pemba Shilingi 200,000,000; ukarabati wa Shule ya Polisi Moshi – Kilimanjaro Shilingi 200,000,000; na kuendelea na upimaji wa viwanja vya Jeshi la Polisi Shilingi 200,000,000.

SHIRIKA LA UZALISHAJI MALI LA JESHI LA POLISI

104. *Mheshimiwa Spika*, Shirika linaendelea na utekelezaji wa miradi ya kimkakati iliyopo katika hatua mbalimbali za utekelezaji kama ifuatavyo:

Mradi wa Usindikizaji Fedha (Cash In Transit)

105. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2022/23 utekelezaji wa mradi wa usindikizaji fedha umeanza kwa Benki ya NMB. Naipongeza Benki ya NMB kwa kushirikiana na Shirika hilo katika kazi hiyo. ***Nitumie fursa hii kuzihamasisha Taasisi nyingine za fedha na za umma, kampuni binafsi, vituo vya mafuta, Taasisi za Dini na watu binafsi kutumia huduma za Shirika katika usafirishaji wa fedha kwa njia salama na ya uhakika.***

Mradi wa Ukaguzi wa Vyombo vya Moto

106. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2022/23 Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi limekamilisha andiko la Mradi wa Ukaguzi wa Vyombo vya Moto. Mradi husika umepangwa kutekelezwa kwa ubia na sekta binafsi kuanzia mwaka 2023/24 na vituo vya ukaguzi 40 vitatumika katika mikoa yote vikiwemo vituo hamishika (Mobile Centers). Lengo ni kutumia

teknolojia ya kisasa bila mwingiliano mkubwa wa kibinadamu katika kukagua vyombo vya moto. Mfumo huu utasaidia kupunguza udhaifu wa kibinadamu katika ukaguzi wa magari, hivyo vyombo vya moto vitakavyokidhi viwango vya ubora na usalama ndivyo vitaruhusiwa kuingia barabarani ili kutoa huduma ya usafiri na usafirishaji wa watu na mizigo.

Mradi wa Miji Salama (Safer Cities)

107. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2022/23 Shirika limekamilisha andiko la Mradi wa Miji Salama utakaotumia kamera zenye mifumo ya utambuzi ya sura (Facial Recognition). Lengo ni kusaidia ulinzi wa maeneo mbalimbali kupunguza matukio ya uhalifu na kuongeza mapato ya Serikali. Katika awamu ya kwanza kamera hizo zitafungwa Mikoa ya Arusha, Dar es Salaam na Dodoma kwenye barabara, maduka, majengo na mitaa ili kubaini, kudhibiti na kukabiliana na matishio na mianya ya uhalifu. Aidha, Serikali ipo

katika hatua za kukamilisha majadiliano na Serikali ya Falme za Kiarabu kwa ajili ya upatikanaji wa mkopo wa Dola za Marekani milioni 105 za kutekeleza mradi huo. ***Naomba nitumie nafasi hii kumpongeza Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa msukumo wake katika upatikanaji wa nyenzo na vifaa vya kisasa vya kubaini, kushughulikia na kuzuia uhalifu nchini.***

Mafunzo ya Umahiri wa Matumizi ya Silaha za Moto

108. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 Shirika limetoa mafunzo ya umahiri kwa wamiliki 7,250 wa silaha za moto. Ili kuhakikisha wamiliki wa silaha za moto wanapata mafunzo hayo, kuanzia mwaka 2023/24 watatakiwa kuwasilisha hati ya umahiri kama sharti la kuhuisha vibali vya umiliki wa silaha. Vilevile, Makampuni ya Ulinzi yatatakiwa

kuwasilisha hati za umahiri za askari wao wakati wa kuhuisha vibali vya usajili wa kampuni na umiliki wa silaha. ***Natoa rai kwa wamiliki wote wa silaha za moto kuendelea kujitokeza katika Ofisi za Makamanda wa Polisi wa Mikoa ili kupata mafunzo stahiki.***

Mradi wa Dar City na Bwalo la Maafisa wa Polisi Dar es Salaam – Oysterbay

109. Mheshimiwa Spika, Serikali inatafuta njia sahihi ya kuendeleza miradi hiyo kwa njia ya ubia. Shirika linashirikiana na Mshauri Elekezi ambaye ni Shirika la Nyumba la Taifa (NHC) katika hatua za kutafuta mbia wa kuwekeza kwenye eneo la Bwalo la Maafisa wa Polisi lililopo eneo la Oysterbay, Dar es Salaam.

JESHI LA MAGEREZA

Hali ya Ulinzi na Usalama Magerezani

110. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Magereza lina wajibu wa kuwapokea, kuwahifadhi na kuwapatia

huduma muhimu wahalifu wanaopelekwa magerezani kwa mujibu wa Sheria. Hadi kufikia mwezi Mei, 2023 jumla ya wahalifu 30,901 walikuwepo katika magereza yote nchini ambapo wafungwa ni 18,857 na mahabusu ni 12,044. Idadi hiyo ni sawa na asilimia 3.3 zaidi ya uwezo wa magereza wa kuwahifadhi wafungwa na mahabusu 29,902. Katika kipindi hicho, hali ya ulinzi na usalama kwa magereza yote nchini ni salama na tulivu.

Kupunguza Msongamano Magerezani

111. *Mheshimiwa Spika*, hali ya msongamano magerezani imeendelea kudhibitiwa kwa kuchukua hatua mbalimbali zikiwemo utekelezaji wa adhabu mbadala kama vile Mpango wa Parole, kifungo cha nje na huduma kwa jamii. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya wafungwa 780 walitolewa magerezani kupitia utaratibu wa Kifungo cha Nje (Extra Mural Labour – EML). Pia, Jeshi la Magereza limeendelea

kudhibiti msongamano katika magereza yaliyopo katika miji mikuu kwa kuhamisha wafungwa na mahabusu 2,027 kwenda katika magereza yenye nafasi.

112. *Mheshimiwa Spika*, tunamshukuru Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa kutoa msamaha uliowanufaisha wafungwa 1,637 waliokuwepo magerezani. Mhe. Rais alitoa msamaha huo katika siku ya Maadhimisho ya Sherehe za miaka 61 ya Uhuru wa Tanzania Bara zilizofanyika tarehe 9 Desemba, 2022 na Sherehe za Maadhimisho ya miaka 59 ya Muungano wa Tanganyika na Zanzibar tarehe 26 Aprili, 2023.

113. *Mheshimiwa Spika*, hatua hizi zimewezesha kupungua kwa idadi ya wafungwa magerezani kutoka 32,671 katika kipindi cha mwezi Julai, 2021 hadi Mei, 2022 na kufikia wafungwa 30,901 katika kipindi kinachoishia Mei, 2023. Hivyo, kuwezesha kupungua kwa msongamano wa wafungwa kutoka

asilimia 9.2 hadi 6.2 ikilinganishwa na uwezo wa kuhifadhi wafungwa 29,902.

Kuimarisha Ulinzi na Usalama Magerezani

114. *Mheshimiwa Spika*, ulinzi na usalama magerezani unaendelea kuimarishwa kwa kutumia vifaa vya usalama vya kielektroniki. Mwezi Septemba, 2022 vifaa hivyo vimefungwa katika Gereza Butimba – Mwanza. Aidha, Shilingi 1,598,640,738.66 zimepokelewa kwa ajili ya ununuzi na usimikaji wa vifaa vya kielektroniki katika Magereza ya Ruanda – Mbeya, Maweni – Tanga, Uyui – Tabora, Karanga – Kilimanjaro na Gereza Arusha. Pia, mkataba wa ununuzi wa vifaa vya upekuzi vyenye thamani ya Shilingi 990,950,000 umesainiwa mwezi Machi, 2023.

115. *Mheshimiwa Spika*, Jeshi la Magereza litaendelea kuimarisha ulinzi magerezani kwa kutumia vifaa vya usalama vya kielektroniki. Katika mwaka 2023/24 Shilingi 600,000,000 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa vifaa vya

usalama vya kielektroniki na usimikaji wa mifumo ya ulinzi na usalama katika Gereza Lilungu – Mtwara, Gereza Lindi na Gereza Bukoba – Kagera. Utumiaji wa vifaa na mifumo ya usalama ya kielektroniki utendelea kufanyika katika magereza mengine kwa kuzingatia upatikanaji wa fedha.

Huduma za Urekebu

116. *Mheshimiwa Spika*, huduma ya urekebu inatolewa kwa wafungwa wote waliopo magerezani kwa kuwapatia stadi za kazi, huduma za kiroho, ushauri wa kisaikolojia na michezo. Elimu ya ufundi stadi hutolewa kupitia Vyuo vya Ufundi vya Magereza vilivyosajiliwa na Serikali. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023, jumla ya wafungwa 196 walipatiwa mafunzo ya ufundi stadi katika Chuo cha Ufundi Ruanda – Mbeya na Wami Vijana – Morogoro. Kati ya hao, 128 wamehitimu na 68 wanaendelea na mafunzo.

Wafungwa 3,000 wanaendelea kupatiwa stadi za kazi kupitia shughuli za viwanda vya magereza.

117. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2023/24 huduma za urekebu zitaendelea kuimarishwa katika magereza yote nchini. Programu maalumu zitatolewa kupitia mashamba darasa katika magereza ya Isanga na Msalato – Dodoma, Wami Kuu na Wami Vijana – Morogoro na Ukonga – Dar es Salaam. Aidha, mafunzo ya ufundi stadi yatatolewa kwa wafungwa 230 kupitia Vyuo vya Magereza. Mafunzo hayo yanalenga kuwajengea uwezo wafungwa katika eneo la uzalishaji na ujasiriamali ili wamalizapo kutumikia vifungo vyao waweze kujitegemea kiuchumi.

118. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Magereza litafanya maboresho katika mitaala ya mafunzo ya urekebu kuanzia mafunzo ya awali hadi mafunzo ya uongozi kwa ngazi zote. Lengo ni kuimarisha shughuli za urekebu na usalama magerezani. Shilingi 300,000,000 zimetengwa kwa ajili ya

kuboresha mitaala hiyo na Shilingi 67,000,000 zitatumika kuandaa mpango wa mafunzo wa Jeshi la Magereza.

Ujenzi na Ukarabati wa Majengo ya Magereza

119. *Mheshimiwa Spika*, miundombinu ya magereza inaendelea kukarabatiwa na kujenga majengo mapya. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Machi, 2023 Jeshi la Magereza limefanya ukarabati wa mabweni ya wafungwa katika Gereza la Wanawake Kingolwira na Gereza Mbigiri – Morogoro, Gereza Shinyanga, Gereza Kongwa – Dodoma, Gereza la Wanawake Ruvuma, Gereza Lindi na Gereza Lilungu – Mtwara. Ukarabati mwingine umefanyika kwa kujenga ukuta wa ngome katika Gereza Ileje – Songwe, Idete na Mbigiri – Morogoro na Kalilankulukulu – Katavi.

120. *Mheshimiwa Spika*, uboreshaji wa majengo ya ofisi umefanyika katika Gereza Mng'aro na Korogwe – Tanga, Gereza Babati – Manyara, Kongwa – Dodoma, Mkuza – Pwani na Gereza

Shinyanga. Hii ni hatua ya kuboresha mazingira ya kufanyia kazi katika vituo vya magereza.

121. *Mheshimiwa Spika*, mwezi Aprili, 2023 Shilingi 2,033,270,000 zimepokelewa kwa ajili ya kuendeleza ujenzi wa magereza katika Wilaya ya Karatu – Arusha, Msalato – Dodoma na Kilosa – Morogoro. Fedha hizo pia zitatumika kuanza ujenzi wa magereza matatu (3) katika Wilaya ya Gairo – Morogoro, Kakonko – Kigoma na Kaliua – Tabora. Hatua hii ina lengo la kuwa na majengo yatakayozingatia utoaji wa huduma bora na kuwa na mahali salama pa kuhifadhi wafungwa na mahabusu.

122. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Shilingi 2,769,600,000 zimetengwa kwa ajili ya kuendeleza ujenzi wa Magereza ya Gairo na Kilosa – Morogoro, Kakonko – Kigoma, Kaliua – Tabora, Karatu – Arusha na Msalato na Isanga – Dodoma, Igunga – Tabora, Kwa Mturuki (Bagamoyo) – Pwani pamoja na kuanza ujenzi wa

magereza mapya ya Kiabakari – Mara, Mpimbwe – Katavi, Sengerema – Mwanza, Kyerwa – Kagera, Kingurungundwa – Lindi na Mlolo – Iringa. Shilingi 800,000,000 zimetengwa kwa ajili ya kuanza ujenzi wa Ofisi za Magereza katika Mikoa mitano (5) ya Geita, Kigoma, Lindi, Songwe na Tanga. Jeshi litaendelea kujenga miundombinu ya magereza na majengo ya ofisi kwa kuzingatia mahitaji na upatikanaji wa fedha.

123. *Mheshimiwa Spika*, vilevile, Shilingi 285,000,000 zimetengwa kwa ajili ya kuboresha upatikanaji wa maji safi na salama katika magereza matano (5). Magereza hayo ni Ilagala – Kigoma, Mbarali – Mbeya, Kiteto – Manyara, Kingurungundwa – Lindi na Kongwa – Dodoma.

Vitendea Kazi kwa Jeshi la Magereza

124. *Mheshimiwa Spika*, Serikali imeendelea kuboresha mazingira ya kufanyia kazi kwa kulipatia Jeshi la Magereza vitendea kazi ikiwemo magari ya utawala na usafirishaji wa mahabusu.

Hadi kufikia tarehe 22 Mei, 2023 jumla ya Shilingi 4,459,410,727.35 zimelipwa kwa mtoa huduma kwa ajili ya ununuzi wa magari 23, kati ya hayo 18 ni ya utawala na matano (5) ya mahabusu. Aidha, katika mwaka 2023/24 Jeshi la Magereza limetenga Shilingi 6,691,416,000 kwa ajili ya ununuzi wa magari 28 yatakayotumika kwa shughuli za utawala na 14 kwa utekelezaji wa jukumu la usafirishaji wa mahabusu.

Uboreshaji wa Makazi ya Watumishi

125. *Mheshimiwa Spika*, Jeshi la Magereza linaendelea kuboresha makazi ya watumishi kwa njia ya ubunifu ikiwemo kutumia nguvu kazi ya wafungwa. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 nyumba 34 za makazi kwa ajili ya watumishi zinaendelea kujengwa katika vituo mbalimbali nchini. Nyumba hizo zitakapokamilika zitakuwa na uwezo wa kuhudumia familia 68 za askari. Matumizi ya nguvu kazi ya wafungwa yameanza kuokoa fedha kwa kiasi cha Shilingi 484,500,000.

126. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24, Shilingi 225,000,000 zimetengwa kwa ajili ya kukamilisha ujenzi wa nyumba tano (5) za maafisa na askari wa Kikosi Maalum cha Kutuliza Ghasia Magerezani zilizopo Msalato – Dodoma. Nyumba hizo zitakuwa na uwezo wa kuishi familia 10 za maafisa na askari.

Huduma za Afya Magerezani

127. *Mheshimiwa Spika*, maboresho ya huduma za afya magerezani yanahusisha ujenzi na ukarabati wa vituo vya afya. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023, Jeshi limefanya ukarabati wa jengo la Zahanati ya Gereza Mollo – Rukwa ili kuwezesha utoaji wa huduma bora za afya. Ukarabati huo umegharimu Shilingi 62,000,000. Vilevile, Shilingi 600,000,000 zimetolewa na Serikali mwezi Aprili, 2023 kwa ajili ya kuendeleza ujenzi wa jengo la mama na mtoto, jengo la OPD, maabara na *power house* katika Hospitali ya Makao Makuu iliyopo Msalato – Dodoma. Taratibu

za ununuzi zinakamilishwa kwa ajili ya kuanza ujenzi wa majengo hayo. Katika mwaka 2023/24 Shilingi 500,000,000 zimetengwa kwa ajili ya kuendeleza ujenzi wa hospitali hiyo.

128. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Magereza kwa kushirikiana na Shirika lisilokuwa la Serikali la Tanzania Health Promotion Support (THPS) limesambaza vifaa vya kutunzia takwimu za afya katika vituo 36 vya Magereza. Shirika hilo pia limetoa mafunzo kwa watumishi 29 wa huduma za afya magerezani. Aidha, lishe ya wafungwa na mahabusu imeendelea kuboreshwa na magonjwa ya milipuko yanadhhibitiwa kupitia uzingatiaji miongozo ya kinga na tiba inayotolewa na Wizara ya Afya.

Kuboresha Uzalishaji wa Mazao ya Kilimo katika Mashamba ya Magereza

129. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Magereza linaendeleza ujenzi wa miundombinu ya kusambaza maji katika Mradi wa Umwagiliaji Idete

– Morogoro. Mradi huo unamilikiwa na Shirika la Magereza ili kuwezesha umwagiliaji katika shamba la hekta 1,000. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 Shilingi 785,265,600 zimepokelewa na kwa sasa ununuzi wa vifaa unaendelea ili kuanza ujenzi wa miundombinu ya umwagiliaji katika shamba hilo.

130. Mheshimiwa Spika, pia, Jeshi limefanya upembuzi yakinifu wa awali (Pre – Feasibility Study) kwa ajili ya kuboresha uzalishaji wa mazao kwa njia ya umwagiliaji katika magereza matatu (3) ya Ushora – Singida (Zao la alizeti), Kitete Nkasi – Rukwa (maharage) na Kalilankulunkulu – Katavi (Mpunga). Matokeo ya Upembuzi huo yameonesha kuwa kilimo cha umwagiliaji kinaweza kufanyika kwa kutumia mabwawa na maji ya mito ya msimu katika maeneo husika. Katika mwaka 2023/24 ujenzi wa miundombinu ya umwagiliaji utafanyika katika magereza hayo pamoja na magereza ya Ilagala – Kigoma na Kilindi – Tanga.

131. *Mheshimiwa Spika*, katika msimu wa mwaka 2022/23 Jeshi limelima jumla ya ekari 7,687 za mazao. Kati ya hizo, ekari 3,920 za mahindi, 1,340.5 za mpunga, 1,936 za alizeti na 490.5 za maharage. Matarajio ni kuvuna tani 3,279.42 za mahindi, 1,108.35 za Mpunga, 805 za alizeti na 192 za maharage. Mavuno hayo yatasaidia kujitosheleza kwa chakula cha wafungwa kama ifuatavyo: mahindi – asilimia 48.06, mpunga – asilimia 86.59, alizeti – asilimia 76.67 na maharage – asilimia 14.66.

132. *Mheshimiwa Spika*, kwa upande wa uzalishaji wa mbegu bora za mazao, jumla ya ekari 300 zimelimwa kama ifuatavyo: mahindi ekari 100 na alizeti ekari 100 – Gereza Wami Kuu – Morogoro, ufuta ekari 50 – Gereza Nachingwea – Lindi na maharage ekari 50 – Gereza Ilagala - Kigoma. Mavuno yanayotarajiwa ni tani 72 za mahindi, 30 za alizeti, 17.5 za ufuta na 25 za maharage. Mavuno ya mbegu hizo yamesaidia kuokoa

Shilingi 667,500,000 ambazo zingetumika katika ununuzi wa mbegu.

133. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Jeshi la Magereza limeweka lengo la kulima mazao katika jumla ya ekari 15,000. Kati ya hizo, ekari 5,245 zitalimwa mahindi, 1,434 mpunga, 2,533 alizeti, 790 maharage na 4,998 mazao mengine. Mavuno yanayotarajiwa ni tani 4,420 za mahindi, 1,186 za Mpunga, 975 za alizeti na 245 za maharage. Aidha, Jeshi litazalisha mbegu bora za mazao katika jumla ya ekari 500 ambapo mahindi ni ekari 200, Mpunga ekari 50, alizeti ekari 100, maharage ekari 100 na ufuta ekari 50. Matarajio ni kuvuna jumla ya tani 268.9 ambapo mahindi ni tani 144, Mpunga tani 27.4, alizeti tani 30, maharage tani 50 na ufuta tani 17.5.

134. *Mheshimiwa Spika*, katika kuunga mkono juhudi za Serikali za kuongeza uzalishaji wa mafuta ya kula nchini, Jeshi la Magereza limeendelea kushirikiana na Taasisi ya Utafiti wa Mazao ya

Kilimo (TARI Kihinga) katika uzalishaji wa zao la chikichi Gereza Kwitanga – Kigoma. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023, Jeshi limehudumia jumla ya ekari 1,908 zilizopandwa zao la chikichi.

135. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi husika jumla ya miche 85,053 ya mbegu bora za michikichi imezalishwa. Kati ya miche hiyo, 25,015 imesambazwa kwa wananchi na wadau, 51,688 ipo kwenye vitalu na itasambazwa kwenye mashamba ya magereza ikiwemo Gereza Lilungu – Mtwara, Gereza Ruangwa – Lindi, Kambi Mvuti – Dar es Salaam, Gereza Kibiti na Kigongoni – Pwani na Gereza Kalilankulukulu – Katavi na 8,350 imepandwa katika ekari 167. Katika mwaka 2023/24, Shilingi 4,760,000,000 zimetengwa kwa ajili ya kuendeleza Kilimo katika mashamba ya magereza pamoja na ununuzi wa mitambo na zana za kilimo.

Matumizi ya Nishati Safi na Utunzaji wa Mazingira

136. *Mheshimiwa Spika*, Jeshi la Magereza limeanza kutekeleza agizo la Mhe. Rais la kutumia nishati safi ya kupikia chakula cha wafungwa badala ya kutumia kuni. Kwa sasa gesi (LPG) inatumika katika Gereza Keko na Chuo cha Taaluma ya Urekebishaji Tanzania – Dar es Salaam. Katika mwaka 2022/23 mifumo ya gesi asilia imeanza kufungwa katika Gereza Ukonga – Dar es Salaam kwa ajili ya kupikia chakula cha wafungwa.

137. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Jeshi limetenga Shilingi 1,000,000,000 kwa ajili ya kuendelea na utekelezaji wa agizo hilo katika Magereza 19 ambayo ni Arusha, Karanga – Kilimanjaro, Maweni – Tanga, Isanga, King’ang’a na Msalato – Dodoma, Uyui –Tabora, Butimba – Mwanza, Lilungu – Mtwara, Ruanda – Mbeya, Ukonga, Segerea, Keko, Wazo Hill na Kambi Kimbiji – Dar es Salaam, Lindi, Mbigiri –

Morogoro, Ubena – Pwani na Ngara – Kagera. Pamoja na kutumia nishati safi kupikia katika magereza yetu, napenda kutumia nafasi hii kulielekeza Jeshi la Magereza kuendeleza kwa kasi upandaji wa miti kama njia ya kuhifadhi mazingira na kudhibiti mabadiliko ya tabia nchi.

Kuboresha Uzalishaji wa Samani katika Kiwanda cha Msalato

138. *Mheshimiwa Spika*, Jeshi la Magereza limeendelea kufanya urekebishaji wa wafungwa na kutoa huduma bora kwa jamii kupitia uzalishaji wa bidhaa katika viwanda vya magereza. Katika mwaka 2023/24, Shilingi 500,000,000 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa malighafi ili kuanza uzalishaji wa bidhaa za samani kwenye Kiwanda cha Samani Msalato – Dodoma. Hatua hii itawezesha kuongeza huduma za urekebu, mapato ya Serikali na upatikanaji wa bidhaa bora za samani kwa matumizi ya ofisi na majumbani. ***Naomba kutoa wito kwa wananchi, taasisi***

binafsi na za umma kununua bidhaa za samani kutoka Kiwanda cha Samani Msalato.

Kuimarisha Masuala ya Jinsia Magerezani

139. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Magereza linazingatia ujumuishaji wa masuala ya kijinsia katika utekelezaji wa majukumu yake. Shughuli zilizofanyika katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 ni: kuwapatia maafisa, askari na watumishi raia 170 elimu kuhusu ujumuishaji wa masuala ya kijinsia; kuanzisha madawati ya jinsia na watoto katika vituo vyote vya magereza; na kuandaa na kusambaza Mwongozo wa kushughulikia ukatili wa kijinsia na watoto magerezani kwenye mikoa yote. Shughuli hizo zitaendelea kutekelezwa katika mwaka 2023/24 ikiwa ni pamoja na kuandaa Mpango Mkakati wa Masuala ya Jinsia na Watoto wa Jeshi la Magereza wa mwaka 2023/24 – 2027/28. Jumla ya Shilingi 71,940,000 zimetengwa kwa ajili ya shughuli hizo.

HUDUMA ZA UANGALIZI WA WAFUNGWA WA VIFUNGO VYA NJE

140. *Mheshimiwa Spika*, Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi inaendelea kusimamia huduma za uangalizi wa wafungwa wa vifungo vya nje. Katika kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya Taarifa za Uchunguzi wa Kijamii 4,808 ziliwasilishwa Mahakamani. Taarifa hizo zimewezesha Mahakama kutoa maamuzi ya kuwaweka wafungwa chini ya Amri ya Huduma kwa Jamii na Amri ya Uangalizi. Kupitia Taarifa hizo jumla ya wafungwa 3,719 walihukumwa kutumikia adhabu zao kwenye jamii, kati ya hao wanaume 3,008 na wanawake 711. Wafungwa 3,762 walimaliza kutumikia vifungo vyao na kurudishwa kwenye jamii kuungana na familia zao. Kati ya hao Wanaume 3,018 na Wanawake 744.

141. *Mheshimiwa Spika*, kutokana na wafungwa hao kutekeleza adhabu zao nje ya Magereza, Serikali

imeweza kuokoa Shilingi 5,764,450,000 ambazo zingetumika kuwalisha kama wangeendelea kukaa magerezani. Gharama hizo ni za kumlisha mfungwa mmoja kwa wastani wa Shilingi 5,000 kwa siku.

142. *Mheshimiwa Spika*, Serikali imeweza kuokoa jumla ya Shilingi 3,049,580,000 ambazo zingetumika kuwalipa vibarua kwa kufanya kazi kwenye Taasisi za Umma baada ya kazi hizo kufanywa na wafungwa wa vifungo vya nje. Hii ikiwa ni wastani wa malipo ya Shilingi 4,000 kwa kibarua kwa masaa manne kwa siku. Hatua hii ni utekelezaji wa Ibara Na. 120(J) ya Ilani ya CCM ya mwaka 2020 – 2025 inayohimiza uzingatiaji wa matumizi ya adhabu mbadala ili kupunguza mlundikano wa mahabusu na wafungwa magerezani na kupunguza gharama za uendeshaji wa kesi mahakamani.

143. *Mheshimiwa Spika*, programu za urekebishaji wa tabia kwa wafungwa waliowekwa chini ya Amri ya

Huduma kwa Jamii na Amri ya Uangalizi zilifanyika kwa kuzingatia mahitaji ya kila mfungwa. Wafungwa 382 walifundishwa stadi za kazi na maisha, 20 wameunganishwa na Mfuko wa TASAF, 552 walipewa ushauri wa kisaikolojia na kufundishwa maadili ya jamii, 167 walifundishwa ujasiriamali ili kupata kazi mbadala, wawili (2) walipelekwa kwenye vituo vya afya kupata huduma za ARV na kifua kikuu, 62 waliokuwa wanatumia dawa za kulevya walipewa ushauri nasaha na matibabu na 2,263 walipewa ushauri nasaha kuwasaidia kuishi maisha yasiyotegemea uhalifu.

144. *Mheshimiwa Spika*, pamoja na wafungwa hao kushiriki katika programu za urekebishaji, pia walifanya kazi za usafi wa mazingira kwenye Taasisi za Umma, upandaji na utunzaji wa miti, utunzaji wa bustani, kushiriki shughuli za ujenzi wa majengo ya Serikali, mfano ujenzi wa Kituo cha Afya Uvinza mkoani Kigoma, kuboresha miundombinu katika Ofisi ya Katibu Tawala wa

Mkoa wa Ruvuma na jengo la Mkuu wa Magereza (RPO) mkoani Songwe.

145. Mheshimiwa Spika, Wizara ilitoa elimu ya uhamasishaji kuhusu utekelezaji wa Sheria ya Huduma kwa Jamii, Sura ya 291 na Sheria ya Uangalizi wa Wafungwa, Sura ya 247 kwa wadau wa Haki Jinai. Elimu hiyo ilitolewa katika Mikoa ya Dodoma, Kigoma, Iringa, Morogoro na Tanga. Vilevile, elimu ilitolewa kwa jamii kupitia vyombo vya habari vikiwemo redio, runinga, mitandao ya kijamii na magazeti.

146. Mheshimiwa Spika, elimu pia ilitolewa katika shule za msingi na sekondari, vyuo vya elimu ya kati na juu na kwa wafungwa na mahabusu waliopo magerezani. Zoezi hilo la uelimishaji lilitolewa katika Mikoa yote 26 ya Tanzania Bara kupitia ushiriki wa Wizara katika Maadhimisho ya wiki ya Sheria.

147. Mheshimiwa Spika, Wizara kwa kushirikiana na Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia

Wakimbizi (UNHCR) iliendesha semina ya mafunzo mkoani Kigoma kuhusu utekelezaji wa Amri za Huduma kwa Jamii na Uangalizi wa wafungwa.

148. *Mheshimiwa Spika*, semina hiyo ilitolewa kwa wadau wa Haki Jinai na maafisa wa Idara ya Wakimbizi ili kuwezesha wakimbizi waliopo katika makambi wenye makosa ya jinai na kukidhi vigezo kutumikia vifungo vya nje ya gereza. Hadi kufikia tarehe 10 Mei, 2023 wakimbizi 19 wamewekwa chini ya programu ya Huduma kwa Jamii na kuamriwa kufanya kazi za utunzaji wa mazingira bila malipo katika makambi yao.

149. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kupitia Idara ya Huduma za Uangalizi itawasimamia na kuwafuatilia wafungwa 5,500 wanaolengwa kuwekwa chini ya Amri za Huduma kwa Jamii na Uangalizi. Ili kufikia azma hii kazi zitakazofanyika ni: kutoa elimu ya utekelezaji wa Sheria ya

Huduma kwa jamii na Uangalizi wa wafungwa kwa wadau wa Haki Jinai na walio nje ya mfumo wa Haki Jinai; kufanya Uchunguzi wa Kijamii; kutekeleza Programu za Urekebishaji wa tabia za wafungwa; kukagua taasisi za Serikali zinazotoa kazi kwa wafungwa ili kubaini kama zimetimiza vigezo vya kupewa wafungwa; na kusimamia na kufuatilia wafungwa wanaotekeleza adhabu kwenye mikoa na wilaya ili kuhakikisha amri zilizotolewa na Mahakama dhidi yao zinatekelezwa ipasavyo.

150. *Mheshimiwa Spika*, kazi nyingine zitakazofanyika ni: kutoa elimu ya utangamano wa wafungwa kwa taasisi za Haki Jinai, mashirika ya kijamii na dini; kutoa huduma za utangamano (Re-intergration) kwa wafungwa wanaoachiwa baada ya kumaliza kutumikia adhabu zao; na kuanzisha kanzidata ya wafungwa wa vifungo vya nje (Non-Custodial Offenders' Database Information System). Katika kutekeleza na kufanikisha kazi hizo, Shilingi

1,900,339,000 zimetengwa katika mwaka 2023/24.

SHIRIKA LA MAGEREZA (SHIMA)

151. *Mheshimiwa Spika*, Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi imefanya mabadiliko ya Kanuni za Shirika la Magereza ili kuhakikisha linajiendesha kibiashara. Aidha, uteuzi wa Mwenyekiti wa Bodi Inspekta Jenerali wa Polisi Mstaafu Said Ally Mwema, Bodi mpya ya Wakurugenzi na Afisa Mtendaji Mkuu Bw. Moremi Marwa umefanyika. Bodi ilizinduliwa rasmi tarehe 01 Novemba, 2022. Kufanyika kwa mabadiliko haya kunachochea ufanisi katika utendaji wa Shirika na kuwezesha kufikia malengo ya uanzishwaji wake.

152. *Mheshimiwa Spika*, mabadiliko hayo yamewezesha kupatikana na mafanikio kwa Shirika ikiwemo: kuandaliwa kwa Mpango wa Biashara (Business Plan) wa miaka mitatu 2023/24 – 2025/26. Mpango huo unatoa dira ya ukuaji wa biashara ya SHIMA kwa kuzingatia

utatuzi wa changamoto za kiutendaji kwa miradi inayohusu shughuli za msingi za shirika; kufanya marekebisho ya miongozo ya uendeshaji wa miradi; na kuboresha matumizi ya rasilimali zilizopo ili zilete tija.

153. Mheshimiwa Spika, mafanikio mengine ni kuboreshwa kwa utunzaji wa kumbukumbu za hesabu na matumizi ya mifumo ya teknolojia katika makusanyo ya mapato, ambapo katika kipindi cha Novemba, 2022 hadi Machi, 2023 mizania ya hesabu, mali na mtaji wa Shirika imeongezeka kutoka Shilingi 29,000,000,000 hadi kufikia Shilingi 49,440,000,000 sawa na ongezeko la takriban Shilingi 20,000,000,000. Hii inawezesha Shirika kuongeza mtaji na kuwezesha ushirikiano wa kibiashara na sekta ya kifedha na sekta binafsi.

154. Mheshimiwa Spika, vilevile, Shirika limeandaa sera mahsusi kwa ajili ya kusimamia masuala ya Uwekezaji, Utawala bora, Udhhibiti wa vihatarishi

na Usimamizi wa miradi. Sera hizo zitasaidia kuongoza Shirika kwenye masuala ya uwekezaji na usimamiaji bora wa rasilimali zilizopo kwa manufaa ya Jeshi la Magereza na Taifa kwa ujumla.

155. *Mheshimiwa Spika*, katika kuboresha shughuli za kilimo msimu wa mwaka 2022/23, Shirika limeongeza ufanisi katika kilimo kwa kutumia mbegu bora za mazao ya kilimo, kuzingatia upandaji na utumiaji wa viuatilifu kwa wakati, kuimarisha huduma za ugani na usimamizi na ufuatiliaji wa mashamba. Jumla ya ekari 5,385 zimelimwa, ambapo ekari 3,925 zimelimwa mahindi, 865 mpunga, 197 maharage, 230 alizeti na 89 miwa. Matarajio ni kuvuna tani 5,298 za mahindi, 973 mpunga, 99 maharage, 138 alizeti na 2,670 miwa.

156. *Mheshimiwa Spika*, mavuno hayo yatasaidia kuongeza chakula cha wafungwa kinachozalishwa na Shirika kutoka wastani wa tani 2,900 za

mahindi na tani 973 za mpunga mwaka 2022/23 hadi kufikia tani 4,800 za mahindi na tani 1,486 za mpunga mwaka 2023/24. Pia, itasaidia Serikali kupunguza gharama zinazotumika kununua chakula kwa wazabuni wa nje kupitia Jeshi la Magereza. Mpango wa Shirika ni kuwezesha kufikia zaidi ya asilimia 70 ya kujitosheleza kwa chakula cha wafungwa kwa mazao ya mahindi, mpunga na maharage ifikapo mwaka 2025.

157. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2023/24 miundombinu ya umwagiliaji katika Gereza Idete kwenda mashambani itaendelea kujengwa. Shughuli nyingine zilizopangwa kufanyika ni uchimbaji wa visima vinne (4) ambapo, kimoja kitachimbwa Gereza Arusha na vitatu (3) Gereza Mang'ola – Manyara na ukarabati wa mifereji ya umwagiliaji ili kupunguza upotevu wa maji. Hatua hii itapunguza utegemezi wa mvua kwenye kilimo. Ili kutekeleza kazi hizo Shilingi 100,000,000 zimetengwa kwa ajili ya uchimbaji wa visima hivyo na ukarabati wa miundombinu husika. Aidha,

Shilingi 100,000,000 zimetengwa ili kukamilisha ujenzi wa kiwanda cha kusindika mazao ya kilimo kilichopo Kitai – Ruvuma.

158. *Mheshimiwa Spika*, katika bajeti ya mwaka 2023/24 jumla ya Shilingi 700,000,000 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa matrekta matano (5) na vitendea kazi vingine. Vitendea kazi hivyo vitasaidia Shirika kuongeza matumizi bora ya ardhi katika kilimo kwa mazao mbalimbali kutoka wastani wa ekari 5,385 zilizolimwa mwaka 2022/23 hadi kufikia ekari 7,250 mwaka 2023/24. Ukubwa wa maeneo ya kilimo utaendelea kuongezwa kulingana na upatikanaji wa vitendea kazi vya kisasa pamoja na fedha.

159. *Mheshimiwa Spika*, Shirika limepanga kufanya maboresho ya viwanda vya samani na ushonaji Ukonga na Kiwanda cha samani Uyui. Maboresho hayo yatafanyika kwa kufanya matengenezo na ununuzi wa mashine mpya. Lengo ni kuongeza ufanisi wa shughuli zinazotekelezwa kwenye

viwanda hivyo katika utengenezaji wa bidhaa. Ili kufanikisha shughuli hizo, kiasi cha Shilingi 165,000,000 kimepangwa kutumika katika mwaka 2023/24.

Kampuni Tanzu ya SHIMA Guard Security Company

160. *Mheshimiwa Spika*, Shirika kupitia kampuni yake tanzu ya SHIMA Guard Security Company Limited imeendelea kutoa huduma za ulinzi wa watu na mali kwa taasisi za umma na binafsi. Hadi kufikia mwezi Mei, 2023 jumla ya malindo 40 yamepatikana, ambapo vijana wa kitanzania zaidi ya 650 wamepatiwa mafunzo na kuajiriwa, ambapo wamepangiwa kazi katika maeneo mbalimbali. Kuanzishwa kwa Kampuni hii kumewezesha SHIMA kupata mapato ya wastani wa Shilingi 2,600,000,000 kwa kipindi cha kuanzia Novemba, 2022 hadi Mei, 2023. Katika mwaka 2023/24 SHIMA itaendelea kutoa huduma za

ulinzi na hivyo kuchangia katika mapato ya Shirika na kutoa ajira kwa Watanzania.

161. *Mheshimiwa Spika*, naomba *nitoe rai kwa Taasisi za Serikali, mashirika ya umma na binafsi pamoja na watu binafsi kutumia huduma za ulinzi kupitia kampuni hii ya kizalendo kwa gharama nafuu*. Kampuni ya SHIMA Guard Co. Ltd itaendelea kutoa huduma bora na zenye viwango stahili sehemu zote itakazoaminiwa na kupewa nafasi kwani huduma za kampuni hii zinapatikana nchini kote.

Maendeleo katika Kampuni zilizoingia Ubia na SHIMA

162. *Mheshimiwa Spika*, katika ushirikishwaji wa Sekta Binafsi, Shirika linaendelea na ubia na Mifuko ya Hifadhi ya Jamii nchini ya NSSF na PSSSF. Katika ubia na NSSF Shirika chini ya Kampuni ya Ubia ya Mkulazi Holding Company Limited, usimikaji wa mitambo kwa ajili ya uzalishaji wa sukari unaendelea. Matarajio ni

kuanza kuzalisha sukari mwaka 2023/24. Aidha, kiwanda hicho kitakuwa na uwezo wa kuzalisha metriki tani 50,000 za sukari kwa mwaka.

163. *Mheshimiwa Spika*, Ubia kati ya SHIMA na PSSF unaendelea kwenye Kiwanda cha Kuzalisha Bidhaa za Ngozi chini ya Kampuni ya Ubia ya Kilimanjaro International Leather Industries Company Limited. Shughuli za ujenzi wa mifumo ya majitaka na ujenzi wa uzio zinaendelea. Kwa sasa kiwanda kinaendelea kuzalisha bidhaa za ngozi kama vile viatu, mabegi, mikanda.

164. *Mheshimiwa Spika*, kwa kuzingatia maelekezo ya Serikali, ubora wa bidhaa zinazozalishwa na Kampuni ya Kilimanjaro International Leather Industries Company Limited umeimarishwa na bei zimepunguzwa ili kuweza kukidhi mahitaji ya watumiaji ikiwemo viatu vinavyohitajika katika majeshi yetu. Aidha, naendelea kuwahamasisha Watanzania kununua bidhaa zinazozalishwa na

Kampuni hiyo kwa kuwa viwanda hivi vinarahisisha upatikanaji kwa bidhaa hizo ndani ya nchi. Pia, niwaombe Wafanyabiashara watumie fursa ya uwepo wa viwanda hivi katika kuongeza mnyororo wa thamani kwa kuwa mawakala na kurahisisha kusambaza bidhaa hizo nchini kote.

JESHI LA ZIMAMOTO NA UOKOAJI

165. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limezima moto na kufanya uokoaji katika matukio 2,405. Baadhi ya matukio hayo ni: moto wa Mlima Kilimanjaro karibu na Kambi ya Karanga; ajali ya basi la abiria Kampuni ya Frester na lori Kampuni ya Texas iliyotokea Kijiji cha Silwa, Kata ya Pandambili Wilaya ya Kongwa – Dodoma; ajali ya gari iliyohusisha basi dogo la abiria (Toyota Coaster) na lori dogo (Mitsubish Fuso) iliyotokea katika eneo la Magira Wilaya ya Korogwe – Tanga; uokoaji kwenye shughuli za uchimbaji wa madini katika Kijiji cha Ipalamasa Mkoani – Geita;

na ajali ya gari la shule iliyotokea eneo la Mjimwema Kata ya Mikindani – Mtwara.

166. Mheshimiwa Spika, matukio hayo yote yalisababisha vifo vya watu 64 na uharibifu wa nyumba 15 za watalii na kuteketea kwa kilomita za mraba 34.2 za uoto wa asili. Katika matukio hayo, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kwa kushirikiana na vyombo vingine vya ulinzi na usalama na wadau wengine wameweza kuokoa majeruhi 71 na kilometa za mraba 719.33 za uoto wa asili wa Mlima Kilimanjaro.

167. Mheshimiwa Spika, ukaguzi wa kinga na tahadhari ya moto umefanyika kwenye maeneo 64,838 ikilinganishwa na lengo la mwaka 2022/23 la kukagua maeneo 64,167 ikiwa ni ongezeko la maeneo 671, sawa na asilimia 1.5. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya Shilingi 9,458,104,532.46 zilikusanywa kutokana na ukaguzi huo ikilinganishwa na Shilingi 7,381,000,000 zilizokusanywa katika kipindi kama

hicho mwaka 2021/22. Vilevile, ramani za majengo 1,361 zimesomwa na kupitishwa baada ya kujiridhisha kuwa zimezingatia vigezo vya kinga na tahadhari ya moto na majanga mengine.

168. *Mheshimiwa Spika*, Mfumo wa Usimamizi wa Ukaguzi wa Kinga na Tahadhari ya Moto umeboreshwa ili kuwezesha wananchi kufanya maombi ya Ukaguzi wa Kinga na Tahadhari ya Moto. Mfumo huo una faida zifuatazo: kuongeza mapato yasiyo ya kodi; kuongeza ufanisi kwa kupunguza muda wa kuwatambua na kuwahudumia wateja na wananchi; na kuongeza uwazi katika ukaguzi wa kinga na tahadhari ya moto kwa kupata makadirio ya tozo katika hatua za awali bila kuhusika kwa Askari wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji. Mfumo huu unapatikana kwa kupitia <https://portal.zimamoto.go.tz>. Kwa sasa mfumo upo katika majaribio kwenye Mikoa ya Dodoma na Pwani.

169. *Mheshimiwa Spika*, kutokana na madhara makubwa yanayosababishwa na majanga ya moto, Serikali imedhamiria kuongeza vitendea kazi vya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji. Katika mwaka 2022/23 ununuzi wa boti mbili (2) za uokoaji na magari matatu (3) ya kuzima moto umekamilika. Boti moja (1) inafanya kazi katika Mkoa wa Dar es Salaam na nyingine Mkoa wa Mwanza. Aidha, magari mawili (2) yapo Mkoa wa Dar es Salaam na moja lipo Mkoa wa Dodoma. Katika mwaka 2023/24 Jeshi limetenga Shilingi 3,000,000,000 kwa ajili ya ununuzi wa magari mengine matano (5) ya kuzima moto.

170. *Mheshimiwa Spika*, Serikali imepata mkopo wa masharti nafuu wa Euro milioni 4.9, sawa na takribani Shilingi 12,798,831,884 kutoka Serikali ya Austria kwa ajili ya ununuzi wa magari 12 ya kuzima moto ikiwemo magari mawili (2) ya ngazi yenye uwezo wa kuzima moto kwenye majengo yenye zaidi ya ghorofa 20. Magari hayo

yanatarajiwa kupokelewa nchini mwezi Desemba, 2023.

171. Mheshimiwa Spika, katika jitihada nyingine, Serikali inakamilisha taratibu zitakazoweza Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kupata vitendea kazi vya kisasa kwa mkopo wa Dola za Marekani 100,000,000 sawa na takribani Shilingi 232,610,000,000. Mkopo huo wa masharti nafuu unatarajiwa kutolewa na Abu Dhabi Export Credit Agency (ADEX) kutoka Serikali ya Falme za Kiarabu (UAE). Mkopo husika ukipatikana utalifanya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kupata kwa mara ya kwanza fedha nyingi za maendeleo kwa ajili ya kugharamia ununuzi wa vifaa na vitendea kazi vya kisasa katika kukabiliana na majanga mbalimbali katika mikoa yote ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Kwa sasa Serikali kupitia Wizara ya Fedha na Mipango ipo katika hatua za juu za majadiliano na Serikali ya Falme za Kiarabu (UAE) kupitia ADEX kuhusu upatikanaji wa mkopo huo. ***Kwa mara nyingine***

tena nampongeza Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa azma ya kutaka kuweka uwekezaji mkubwa wa kihistoria katika Jeshi la Zimamoto na Uokoaji ambao haujawahi kutokea tangu dunia hii ilipoumbwa.

172. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2022/23 Serikali imetenga Shilingi 1,960,000,000 kwa ajili ya ununuzi wa magari 15 ya utawala na shughuli za ukaguzi wa kinga na tahadhari dhidi ya moto. Hadi kufikia mwezi Mei, 2023 Shilingi 1,887,217,000 zimepokelewa kwa ajili ya ununuzi wa magari hayo na malipo yamefanyika kwa mtoa huduma. Katika mwaka 2023/24 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limetenga Shilingi 1,960,000,000 kwa ajili ya ununuzi wa magari 12 ya utawala na ukaguzi.

Miradi ya Maendeleo inayotekelezwa na Jeshi la Zimamoto na Uokoaji

173. *Mheshimiwa Spika*, mradi wa ujenzi wa Kituo Kikuu cha Zimamoto na Uokoaji TAZARA – Dar es Salaam umekamilika na ulizinduliwa rasmi na Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Philip Isdor Mpango tarehe 28 Aprili, 2023. Miradi mingine iliyokamilika ni ujenzi wa Vituo vya Zimamoto na Uokoaji Nzuguni na Chamwino - Dodoma. Miradi hiyo ilizinduliwa rasmi na Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.) tarehe 26 Aprili, 2023. Aidha, ukarabati wa Kituo cha Zimamoto na Uokoaji Ilala - Dar es Salaam unaendelea na umefikia asilimia 74.

174. *Mheshimiwa Spika*, hadi kufikia mwezi Mei, 2023 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limepokea Shilingi 6,405,009,800 za bajeti ya maendeleo ya mwaka 2022/23. Fedha hizo zinaendelea kutumika katika: kukamilisha majengo sita (6) ya makazi ya askari

eneo la Kikombo - Dodoma Shilingi 3,038,634,800; ujenzi wa vituo vitatu (3) katika Mikoa ya Songwe, Simiyu na Manyara Shilingi 2,300,000,000; na ukarabati wa Kituo cha Zimamoto na Uokoaji katika Mkoa wa Ruvuma Shilingi 110,000,000; na ujenzi wa vyumba maalum vinne (4) katika Mikoa ya Arusha, Dodoma, Tanga na Kituo cha Zimamoto na Uokoaji Ilala Shilingi 212,000,000.

175. *Mheshimiwa Spika*, ili kuimarisha usalama katika miradi ya kitaifa ya kimkakati, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji linaendelea kufuatilia uzingatiaji wa ushauri wa kiusalama katika hatua za utekelezaji. Miradi hiyo ni pamoja na ujenzi wa Uwanja wa Ndege Msalato – Dodoma, Mradi wa Bwawa la Kufua Umeme la Mwalimu Nyerere, Reli ya Kiwango cha Kimataifa (*Standard Gauge Railway – SGR*) na Mradi wa Bomba la Mafuta kutoka Hoima – Uganda hadi Tanga – Tanzania. Ushauri huo ni pamoja na ufungaji wa mifumo ya kisasa ya kung'amua na kuzima moto na ujenzi wa vituo

vidogo vya zimamoto na uokoaji katika miradi hiyo.

Miradi iliyopangwa kutekelezwa na Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kwa Mwaka 2023/24

176. Mheshimiwa Spika, katika bajeti ya maendeleo ya mwaka 2023/24 Jeshi litafanya yafuatayo: ununuzi wa vifaa vya zimamoto na uokoaji Shilingi 500,000,000; ujenzi wa majengo mawili (2) ya ghorofa Kikombo – Dodoma Shilingi 2,500,000,000; ukarabati wa nyumba 10 za makazi ya askari katika Mikoa ya Arusha, Iringa na Morogoro Shilingi 400,000,000; na uendelezaji wa ujenzi wa Chuo cha Zimamoto na Uokoaji Chogo – Tanga Shilingi 1,100,000,000.

177. Mheshimiwa Spika, Shilingi 2,010,000,000 zitatumika kwa ajili ya ujenzi wa vituo vinne (4) vya zimamoto na uokoaji katika Mikoa ya Kagera, Katavi, Geita na Njombe na Shilingi 300,000,000 zitatumika kujenga vyumba vitano (5) vya kuhifadhi vifaa vya usalama katika Mikoa ya

Kilimanjaro, Rukwa, Mtwara, Kigoma na Shinyanga.

178. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kwa kushirikiana na Mamlaka za Maji za Mikoa linaendelea na zoezi la kubaini vituo vya maji ya kuzima moto (*fire hydrants*) zote zinazohitaji matengenezo. Hadi kufikia mwezi Machi, 2023 jumla ya *fire hydrants* 702 zimekaguliwa katika mikoa 11 kati ya hizo 315 zinahitaji matengenezo. Aidha, matengenezo ya *fire hydrants* hizo yatafanyika kwa awamu kuanzia mwaka 2023/24 kulingana na upatikanaji wa fedha. Katika mwaka 2023/24 Shilingi 120,000,000 zimetengwa kwa ajili ya matengenezo ya *fire hydrants* 98 katika Mikoa ya Dodoma, Ilala, Iringa, Kagera, Katavi, Kilimanjaro, Morogoro, Mtwara, Njombe, Pwani na Songwe.

Elimu kwa Umma kuhusu Kinga na Tahadhari dhidi ya Majanga ya Moto

179. *Mheshimiwa Spika*, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji linaendelea kutoa elimu ya kinga na tahadhari dhidi ya moto na majanga mengine ili kuzuia na kupunguza madhara yanayotokana na majanga hayo. Hadi kufikia mwezi Mei, 2023 elimu kwa umma imetolewa kupitia vyombo vya habari ikiwemo vipindi vya runinga 107 na vipindi vya redio 420. Elimu hiyo pia imekuwa ikitolewa katika maeneo yenye mkusanyiko mkubwa wa watu ikiwemo masoko, shule, vivuko, vituo vya mabasi, nyumba za ibada na taasisi mbalimbali.

180. *Mheshimiwa Spika*, katika kudhibiti matukio ya moto kwenye shule, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limefungua klabu 55 za zimamoto katika shule za msingi 35 na shule za sekondari 20 katika Mikoa ya Dar es Salaam, Geita, Iringa, Katavi, Kinondoni, Morogoro, Njombe, Pwani, Shinyanga na Tanga. Klabu hizo zina jumla ya wanachama

3,941 na hivyo kufanya jumla ya klabu hizo kufikia 705 na wanachama 54,909 nchi nzima. Vilevile, Skauti 769 waliopo mashuleni wamepewa elimu ya kinga, tahadhari ya moto na majanga mengine.

181. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 elimu kwa umma itaendelea kutolewa kupitia vyombo vya habari na mitandao ya kijamii. Aidha, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji litaanzisha vikundi vya Zimamoto na Uokoaji Jamii kwa lengo la kuimarisha utoaji wa elimu na ushiriki wa jamii katika uokoaji wakati wa majanga ikiwemo moto, mafuriko, ajali za barabarani na dharura zote zisizo za jinai. Shilingi 285,560,000 zimetengwa kwa ajili ya kutoa elimu kwa umma.

IDARA YA UHAMIAJI

Udhibiti wa Uingiaji na Utokaji wa Wageni na Raia Nchini

182. *Mheshimiwa Spika*, Idara ya Uhamiaji inatekeleza majukumu yake ya msingi ya utoaji wa

huduma za kiuhamiaji kwa wageni na raia. Majukumu hayo hutekelezwa kwa mujibu wa sheria, kanuni na taratibu za nchi ili kulinda Usalama wa Taifa na kukuza maendeleo ya kiuchumi na kijamii. Katika kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya wageni 1,412,404 waliingia nchini ikilinganishwa na wageni 1,129,844 waliongia katika kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Aidha, jumla ya wageni 1,292,962 walitoka nchini ikilinganishwa na wageni 955,453 waliotoka mwaka 2021/22.

183. *Mheshimiwa Spika*, ongezeko la wageni walioingia na kutoka nchini linatokana na sera ya Serikali ya Awamu ya Sita ya kuwavutia wageni kutembelea Tanzania kwa shughuli za uwekezaji, utalii, biashara na shughuli za kijamii. ***Nampongeza Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa jitihada zake za kuvutia wageni kuingia nchini kwa shughuli za kiuchumi na kijamii kupitia filamu yake ya Royal Tour.***

184. *Mheshimiwa Spika*, pamoja na Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji kuwezesha uingiaji na utokaji wa watu, hatua zimechukuliwa kwa waliokiuka sheria. Katika kipindi cha kuanzia mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya wageni 390 walizuiliwa kuingia nchini kwa kutokidhi vigezo vya kiuhamiaji. Pia, Watanzania 797 waliokwenda nje ya nchi kinyume cha sheria walirudishwa nchini. Katika mwaka 2023/24 Idara ya Uhamiaji itaendelea kusimamia uingiaji na utokaji wa wageni kwa mujibu wa sheria na kutoa elimu stahiki kwa Watanzania na wageni wenye nia ya kutoka nje au kuingia nchini.

Vibali vya Ukaazi kwa Wageni

185. *Mheshimiwa Spika*, vibali vya ukaazi kwa wageni wanaoingia, kuishi na kufanya kazi hapa nchini vinaendelea kutolewa. Kwa kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023, jumla ya vibali vya ukaazi 15,211 (Daraja A – 2,295; Daraja B – 9,361; na Daraja C – 3,555) vilitolewa

ikilinganishwa na vibali 17,910 (Daraja A – 2,202; Daraja B – 12,402; na Daraja C – 3,306) vilivyotolewa kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Vibali vya Daraja A hutolewa kwa wawekezaji wakubwa, Daraja B hutolewa kwa wageni walioajiriwa katika kampuni mbalimbali hapa nchini na Daraja C walioajiriwa katika mashirika (NGOs), kujitolea na wanafunzi wanaokuja kusoma hapa nchini.

186. *Mheshimiwa Spika*, jumla ya Hati za Mfuasi 4,327 na Hati za Msamaha 590 zilitolewa ikilinganishwa na Hati za Mfuasi 3,035 na Hati za Msamaha 905 zilizotolewa katika kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Aidha, visa 864,968 zilitolewa kwa wageni walioomba kuingia nchini kwa shughuli mbalimbali ikilinganishwa na viza 386,728 kwa kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Katika mwaka 2023/24 Idara ya Uhamiaji itaendelea kutoa vibali vya ukaazi na Hati nyingine za kuingia nchini kwa wageni watakaokidhi vigezo vya kiuhamiaji.

Pasipoti na Hati Nyingine za Safari

187. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya Pasipoti 107,751 zimetolewa kwa Watanzania ikilinganishwa na Pasipoti 73,557 zilizotolewa katika kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Kati ya hizo, Pasipoti 492 zilikuwa za Kibalozi, 173 za Kiutumishi na 107,086 za Kawaida. Aidha, Hati za Safari za Dharura 289,628 zimetolewa ikilinganishwa na Hati 260,540 zilizotolewa kwa kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Kwa mwaka 2023/24, Idara ya Uhamiaji itaendelea kutoa Pasipoti na hati nyingine za safari kwa Raia wa Tanzania ili kuwawezesha kusafiri nje ya nchi kulingana na mahitaji yao.

Operesheni, Misako, Doria na Ukaguzi

188. *Mheshimiwa Spika*, operesheni, misako, doria na ukaguzi zimefanyika ili kuwadhibiti wageni wanaoingia nchini kinyume cha sheria. Hadi kufikia mwezi Mei, 2023 jumla ya watuhumiwa

22,882 wa makosa ya kiuhamiaji walikamatwa na kuchukuliwa hatua za kisheria.

189. Mheshimiwa Spika, katika kukabiliana na changamoto ya wahamiaji haramu, hususan kutoka nchi ya Ethiopia, Serikali imefanya mapitio ya Kanuni za Uhamiaji za mwaka 2016 eneo la Visa kwenye Jedwali Na. 4 la nchi zinazohitaji Viza Rejea. ***Napenda kulitaarifu Bunge lako kuwa nchi ya Ethiopia imeondolewa kwenye Jedwali Na. 4 la Orodha ya nchi zinazopata Viza Rejea kupitia Gazeti la Serikali la tarehe 27 Januari, 2023 (GN 37/2023).***

190. Mheshimiwa Spika, kwa sasa raia wa nchi ya Ethiopia wanaruhusiwa kuingia nchini kwa sharti la kuwa na Pasipoti ya Taifa lao na visa ya kuendelea na safari nje ya Tanzania. Hatua hii imesaidia kupata ufumbuzi wa changamoto ya muda mrefu ya wahamiaji haramu kutoka nchi hiyo.

191. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Wizara itaendelea kudhibiti wahamiaji haramu kwa kuhakikisha watu wote wanaoingia nchini wanazingatia sheria. Aidha, elimu itaendelea kutolewa kuhusu Sheria za Uhamiaji pamoja na kuanzisha kauli mbiu isemayo “**Mjue Jirani Yako**”. Lengo ni kuwashirikisha wananchi katika kuwabaini wahamiaji haramu na kuwapa elimu juu ya madhara ya kuwahifadhi wageni wasiostahili.

Wageni Waliopewa Uraia wa Tanzania

192. *Mheshimiwa Spika*, hadi kufikia mwezi Mei, 2023 jumla ya wageni 204 walipewa uraia wa Tanzania ikilinganishwa na wageni 112 ambao walipewa uraia katika kipindi kama hicho mwaka 2021/22. Wageni hao ni kutoka mataifa yafuatayo: Afrika Kusini (3), Cameroon (1), China (2), Cuba (1), DRC (11), India (75), Japan (1), Kenya (12), Lebanon (10), Lithuania (2), Oman (1), Pakistani (22), Palestina (1), Rwanda (4), Sierra Leone (1),

Somalia (4), Ugiriki (2), Uingereza (2), Uswizi (2), Yemeni (43), Zambia (2) na Zimbabwe (2).

Watanzania Waliopatiwa Uraia wa Mataifa Mengine

193. *Mheshimiwa Spika*, hadi mwezi Mei, 2023 Watanzania 66 waliukana uraia wa Tanzania na kupewa uraia wa mataifa mengine yafuatayo: Canada (6), China (1), Hispania (2), India (3), Marekani (11), Namibia (1), Newzealand (2), Oman (12), Ubelgiji (1), Uingereza (2), Ujerumani (23), Uganda (1) na Umoja wa Falme za Kiarabu (1). Hivyo, kwa mujibu wa Sheria ya Uraia Sura ya 357 Rejeo la 2002, wote walioukana Uraia wa Tanzania wanapoteza haki ya kuendelea kuwa Watanzania. Katika kipindi kama hicho mwaka 2021/22 Watanzania 40 waliukana Uraia wa Tanzania.

Uboreshaji wa Vitendea Kazi katika Idara ya Uhamiaji

194. *Mheshimiwa Spika*, hadi kufikia mwezi Mei, 2023 jumla ya Shilingi 4,894,840,900 zimepokelewa kwa ajili ya ununuzi wa magari 29 na malipo yameshafanyika. Magari hayo yatatumika katika operesheni, misako, doria, ukaguzi pamoja na shughuli za utawala. Katika mwaka 2023/24 Shilingi 3,894,981,000 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa magari mengine 23.

195. *Mheshimiwa Spika*, kupitia ushirikiano na wadau, Shirika la Uhamiaji Duniani (IOM), limewezesha kujenga na kukamilisha Ofisi nne (4) za Uhamiaji. Ofisi hizo zimejengwa katika Wilaya za Masasi, Nanyumbu, Newala na Tandahimba. Shirika hilo pia, limewezesha ukarabati wa Kituo cha Uhamiaji kilichopo Kilambo – Mtwara. Miradi hiyo imegharimu jumla ya Shilingi 988,215,316.26 ikiwa ni fedha za nje.

196. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023 Idara ya Uhamiaji imekamilisha miradi ya Ujenzi wa Ofisi za Uhamiaji Mikoa ya Geita, Lindi na Manyara. Miradi hiyo imegharimu jumla ya Shilingi 3,555,149,361.13 kati ya fedha hizo, Shilingi 1,545,084,378.78 zimetumika kukamilisha jengo la Ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Geita, Shilingi 1,243,509,542.73 jengo la Ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Lindi na Shilingi 766,555,439.62 kukamilisha jengo la Ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Manyara. Aidha, mradi wa ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Mtwara unaendelea na umefikia asilimia 75.

197. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Idara ya Uhamiaji itaanza ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Songwe, Ofisi ya Wilaya ya Mufindi – Iringa na Kituo cha Uhamiaji Kirongwe – Mara. Vilevile, nyumba 12 zitajengwa kwa ajili ya Makazi ya Wakufunzi katika Chuo cha Raphael Kubaga – Tanga. Aidha, ukarabati utafanyika katika nyumba 12 za watumishi mkoani Tabora na ofisi za

Uhamiaji za Wilaya za Kahama – Shinyanga na Ifakara – Morogoro. Jumla ya Shilingi 4,345,544,000 zimetengwa katika mwaka 2023/24 kwa ajili ya kutekeleza miradi hiyo.

TUME YA UTUMISHI YA JESHI LA POLISI, MAGEREZA, JESHI LA ZIMAMOTO NA UOKOAJI NA UHAMIAJI

198. *Mheshimiwa Spika, Mheshimiwa Spika*, Tume ya Jeshi la Polisi, Magereza, Zimamoto na Uokoaji na Uhamiaji imeanzishwa kwa mujibu wa Sheria ya Tume ya Jeshi la Polisi, Magereza, Zimamoto na Uokoaji na Uhamiaji Sura 241. Tume hii imetambuliwa rasmi katika Muundo wa Wizara uliohuishwa na kuidhinishwa na Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania tarehe 29 Januari, 2022 ambapo imepewa Mamlaka ya kuajiri, kusitisha, kupandisha cheo, kuthibitisha kazini na kushughulikia masuala ya nidhamu kwa Askari mwenye cheo kuanzia Mkaguzi Msaidizi hadi Kamishna Msaidizi. Aidha, pamoja na

majukumu mengine Tume imepewa jukumu la Kumshauri Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kutekeleza mamlaka yake ya Ibara ya 36 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

199. Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha kuanzia Julai, 2022 hadi Mei, 2023 Tume iliwapandisha vyeo Maafisa, Wakaguzi na Askari 9,722. Vilevile, katika kipindi hicho Tume ilipokea na kutolea maamuzi mashauri ya kinidhamu na rufaa 131 ambapo Maafisa na Wakaguzi 33 walifukuzwa kazi, watatu (3) waliachishwa kazi, sita (6) walirudishwa kazini, 33 walishushwa cheo na 56 walipewa adhabu ya onyo.

200. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2023/24 Tume imepanga kutekeleza majukumu yafuatayo: kuwapandisha vyeo Maafisa, Wakaguzi na Askari wenye sifa na vigezo vilivyoainishwa na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora pamoja na Miongozo ya Vyombo

husika; kupokea na kushughulikia mashauri ya nidhamu na rufaa za Maafisa na Wakaguzi kutoka Vyombo vya Usalama vilivyo chini ya Wizara; kuimarisha uwezo wa Tume kutekeleza majukumu yake kwa kuongeza rasilimaliwatu na kuwajengea uwezo kwa kuwapatia mafunzo; na kununua vitendea kazi muhimu kama samani na magari. Jumla ya Shilingi 802,806,800 zimetengwa katika bajeti ya mwaka 2023/24 ili kutekeleza majukumu hayo.

MAMLAKA YA VITAMBULISHO VYA TAIFA (NIDA)

Hali ya Usajili na Utambuzi wa Watu Nchini

201. *Mheshimiwa Spika*, kazi ya usajili na utambuzi wa watu inaendelea. Katika kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023, wananchi 774,594 walisajiliwa kati ya hao 733,238 walisajiliwa Tanzania Bara na 41,356 Zanzibar. Hivyo kufanya idadi ya wananchi waliosajiliwa tangu kuanza kwa usajili wa watu nchini mwaka 2012 kufikia

23,960,323. Miongoni mwa idadi hiyo, watu 223,058 wamesajiliwa kutoka Kaya Masikini kwa ushirikiano na Mfuko wa Maendeleo ya Jamii (TASAF). Lengo ni kuwatambua wanaokidhi vigezo vya kupata ruzuku ya Serikali kupitia mfuko huo.

202. *Mheshimiwa Spika*, ili kuongeza kasi ya usajili, *napenda kulitangazia Bunge hili kuwa mwezi Desemba, 2022 NIDA imeanza kupokea maombi ya usajili kwa njia ya mtandao.*

Huduma hiyo itapunguza gharama na foleni za watu katika ofisi za usajili za NIDA, hususan maeneo ya mijini. Hadi kufikia mwezi Mei, 2023 maombi 17,248 yalipokelewa kupitia njia hiyo. Vilevile, NIDA imefanya usajili wa majaribio kwa Watanzania waishio nje ya nchi, ambapo 154 walisajiliwa katika ubalozi wa Tanzania nchini Marekani. Katika mwaka 2023/24 Serikali itaendelea na zoezi la usajili na utambuzi wa watu katika wilaya na mikoa yote, ambapo jumla ya watu 1,597,827 wanatarajiwa kusajiliwa.

203. Mheshimiwa Spika, katika kipindi husika NIDA imezalisha Namba za Utambulisho 623,247 na vitambulisho 1,059,716. Idadi hii inafanya jumla ya Namba za Utambulisho zilizozalishwa kuwa 20,126,693 na vitambulisho kuwa 12,097,933 tangu kuanza kwa zoezi la usajili. Kati ya vitambulisho vilivyozalishwa, 584,171 vimegawiwa kwa wananchi na kufanya jumla ya vitambulisho vilivyogawiwa kufikia 10,738,070.

204. Mheshimiwa Spika, Serikali inaendelea kufanya jitihada za kuhakikisha watu wote wenye Namba za Utambulisho wanapata vitambulisho vyao. Hadi kufikia Mei, 2023 NIDA imepokea Shilingi 28,000,000,000. Aidha, NIDA imeshafungua barua za malipo (Letter of Credit – LC) ya Shilingi 42,500,000,000 kwa ajili ya ununuzi wa kadighafi 11,242,353 na taratibu za ununuzi zinaendelea. Upatikanaji wa kadighafi hizo utawezesha wananchi wote waliosajiliwa kupata vitambulisho vyao. ***Napenda kuishukuru Serikali ya Awamu ya Sita chini ya Mhe. Dkt. Samia Suluhu***

Hassan kwa kulipa deni la muda mrefu la Shilingi 17,578,313,987.78 na hivyo kurejesha uhusiano wa kimkataba baina ya NIDA na mzabuni.

205. Mheshimiwa Spika, Wizara imefanya marekebisho ya Kanuni za Usajili na Utambuzi wa Watu za mwaka 2014. Marekebisho hayo yamefanyika katika maeneo ya ukomo wa muda wa Vitambulisho vya Taifa kwa Watanzania, huduma ya ushirikishanaji wa taarifa, usajili wa walowezi na Watanzania wanaoishi nje ya nchi. Matokeo tarajiwa ni kuimarika kwa usalama kwa kuwatambua watu wote, kuboresha utolewaji wa huduma na kuimarisha ukusanyaji wa mapato ya Serikali. ***Naomba nitoe maagizo kwa watoa huduma kuendelea kuvitambua Vitambulisho vya Taifa bila kuzingatia tarehe ya muda wa ukomo wa matumizi.***

206. Mheshimiwa Spika, tarehe 27 Oktoba, 2022 Serikali ilisaini Mkataba wa Mkopo wa Masharti

Nafuu na Serikali ya Jamhuri ya Watu wa Korea Kusini kwa ajili ya kuanza awamu ya pili ya mradi wa ujenzi wa ofisi za NIDA. Mradi unahusisha ujenzi wa Ofisi ya Makao Makuu – Dodoma, ofisi 31 za usajili za Wilaya na ghala la kuhifadhia vifaa vya TEHAMA. Kwa sasa NIDA ipo katika taratibu za mwisho za ununuzi za kumpata mshauri elekezi.

Uunganishaji wa Mfumo wa NIDA na Mifumo ya Taasisi Nyingine

207. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023 NIDA imeunganisha taasisi 14 katika Mfumo wa Usajili na Utambuzi. Kuunganishwa kwa taasisi hizo, kunafanya jumla ya taasisi zilizounganishwa katika mfumo huo kufikia 75. Katika mwaka 2023/24 jumla ya taasisi 15 za umma na binafsi zitaunganishwa kwenye mfumo wa NIDA. ***Nitoe wito kwa taasisi za umma na binafsi kujiunga na Mfumo wa NIDA***

ili kuungana na Serikali katika kurahisisha utoaji wa huduma kwa wananchi.

208. Mheshimiwa Spika, NIDA imefanikiwa kuunganisha mtandao wa mawasiliano katika ofisi za usajili nne (4) ambazo ni Malinyi, Gairo, Ulanga – Morogoro na Mbogwe – Geita. Hivyo, kufanya jumla ya ofisi za usajili zilizounganishwa na mtandao huo kuwa 143 kati ya 153. Uunganishaji mtandao wa mawasiliano unawezesha usafirishaji wa taarifa za usajili na utambuzi kutoka ofisi za usajili kwenda kituo cha uchakataji na uzalishaji wa vitambulisho.

209. Mheshimiwa Spika, NIDA inaendelea na utaratibu wa kuunganisha ofisi za usajili nane (8) ambazo ni Ngorongoro – Arusha, Buhigwe – Kigoma, Uyui – Tabora, Magharibi B, Kaskazini A, Kaskazini B, Kusini Unguja na Micheweni – Zanzibar. Kazi hiyo itakamilika ifikapo mwezi Juni, 2023. Katika mwaka 2023/24 NIDA itaunganisha ofisi mbili (2) za usajili zilizopo Chalinze – Pwani

na Itigi – Singida kwenye kituo cha uchakataji na uzalishaji wa vitambulisho.

210. Mheshimiwa Spika, Serikali inaangalia uwezekano wa kupunguza vitambulisho vinavyotumika kwa huduma mbalimbali ili kuwa na kitambulisho kimoja cha taifa (Universal National Identification Card). Katika kufanikisha hilo, Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi imefanya majadiliano ya awali na maafisa waandamizi wa Bill & Melinda Gates Foundation ya Marekani mwezi Mei, 2023. Ili kuwezesha mpango huo, katika mwaka 2023/24 Serikali itaanza kufanya yafuatayo: kushirikisha wadau wote muhimu kupata maoni; kurekebisha Sheria ya Utambuzi na Usajili ili kuwezesha mtu kusajiliwa tangu anapozaliwa hadi anapofariki; kutumia teknolojia ya kisasa kwa kushirikiana na nchi zenye uzoefu na zinazotumia kitambulisho kimoja cha taifa; na kuwekeza katika mifumo ya kisasa ya utambuzi na usajili wa watu pamoja na utoaji wa vitambulisho.

211. *Mheshimiwa Spika*, kufanikiwa kwa utekelezaji wa mpango huo kutawezesha kuunganisha Kitambulisho cha Taifa na vitambulisho vingine kama vile leseni ya udereva, kadi ya bima ya afya na kitambulisho cha mpiga kura. Aidha, kutapunguza gharama za Serikali katika ununuzi wa kadi ghafi za kuchapisha vitambulisho, kuwezesha upatikanaji wa huduma za kiuchumi na kijamii kwa wananchi na kurahisisha upatikanaji wa kadi hizo kwa wananchi.

HUDUMA KWA WAKIMBIZI

212. *Mheshimiwa Spika*, hadi kufikia Mei, 2023, Tanzania inahifadhi jumla ya wakimbizi 269,749. Katika kuwatafutia suluhisho la kudumu wakimbizi waliopo nchini, Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa kushirikiana na Shirika la Kuhudumia Wakimbizi Duniani (UNHCR) imefanikiwa kuwarudisha wakimbizi katika nchi zao za asili kwa hiari na kuwahamishia nchi ya tatu. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023, jumla ya

wakimbizi 5,324 wenye asili ya Burundi walirejea nchini kwao. Pia, wakimbizi 5,011 walihamishiwa katika mataifa manne (4), ambapo 4,479 walipelekwa Marekani, 511 Canada, 14 Ufaransa na 7 Australia.

213. *Mheshimiwa Spika*, kuhusu upokeaji wa waomba hifadhi kutoka nchi ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo (DRC), hadi kufikia tarehe 16 Mei, 2023 jumla ya waomba hifadhi 10,623 walikuwa wamepokelewa. Aidha, 9,624 tayari wamehojiwa na kuhamishiwa katika Kambi ya Wakimbizi ya Nyarugusu. Waomba hifadhi 2,838 wamesajiliwa katika mfumo wa NIDA na 437 wamebainika kutokuwa na sifa hivyo wamekabidhiwa kwa Idara ya Uhamiaji kwa ajili ya kuchukuliwa hatua za kisheria.

214. *Mheshimiwa Spika*, udhibiti wa uingiaji wa watu kutoka DRC umeendelea kudhibitiwa kwa kushirikiana na vyombo vingine vya ulinzi na usalama. Udhibiti huo umewezesha idadi ya

wanaoingia nchini kupungua kutoka zaidi ya watu 400 – 600 kwa siku hapo awali na kufikia wastani wa watu 33.

215. *Mheshimiwa Spika*, katika kukabiliana na uharibifu mkubwa wa mazingira, Wizara inafanya ufuatiliaji wa shughuli za mazingira zinazofanywa na mashirika ndani ya kambi na kwenye vijiji jirani ili kuongeza uwajibikaji. Aidha, jumla ya miche 267,526 imeoteshwa katika kambi ili kusaidia urejeshaji wa uoto wa asili.

216. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi itaendelea: kusimamia hali ya ulinzi na usalama katika makazi, kambi za wakimbizi na maeneo yanayozunguka kwa kushirikiana na vyombo vingine vya usalama; kuwatafutia suluhisho la kudumu wakimbizi waliopo nchini; kupitia Mkataba wa Makubaliano (MoU) wa mwaka 1991 kati ya Serikali na UNHCR; kupokea na kufanya uchambuzi wa maombi ya waomba hifadhi; na

kusimamia na kufuatailia utunzaji wa mazingira katika maeneo ya kambi za wakimbizi. Jumla ya Shilingi 1,731,219,000 zimetengwa katika mwaka 2023/24 kwa ajili ya kutekeleza kazi hizo.

USAJILI WA JUMUIYA ZA KIDINI NA ZISIZO ZA KIDINI

217. *Mheshimiwa Spika*, Wizara inaendelea kusajili na kusimamia Jumuiya za Kidini na zisizo za Kidini kwa kuzingatia Sheria ya Jumuiya, Sura ya 337. Katika kipindi cha mwezi Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya maombi ya usajili wa Jumuiya 429 yalipokelewa. Jumla ya Jumuiya 375 zilisajiliwa, ambapo 279 ni Jumuiya za Kidini na 96 ni Jumuiya zisizo za Kidini na maombi ya usajili 54 yanaendelea kufanyiwa kazi. Usajili huu unafanya idadi ya Jumuiya za Kidini na zisizo za Kidini zilizosajiliwa kufikia 10,108 mwezi Mei, 2023. Aidha, Mfumo wa Kielektroniki wa Usajili na Usimamizi wa Jumuiya (RSMIS) ulizinduliwa rasmi tarehe 08 Novemba, 2022 na umeanza kutumika.

218. *Mheshimiwa Spika*, katika kutekeleza jitihada za kuhakikisha kuwa Jumuiya za Kiraia zinaendesha shughuli zake kwa kuzingatia sheria na malengo ya kuanzishwa kwake bila kuathiri amani na utulivu nchini, Ofisi ya Msajili wa Jumuiya ilifanya uhakiki na kuhuisha vyeti vya usajili wa Taasisi za Kidini katika Kanda ya Mashariki, Kanda ya Kaskazini, Kanda ya Ziwa, Kanda ya Magharibi, Kanda ya Kati, Kanda ya Nyanda za Juu Kusini na Kanda ya Kusini. Katika zoezi hilo, jumla ya Taasisi za Kidini 672 zilihakikiwa na vyeti vya usajili 672 vilihuishwa.

219. *Mheshimiwa Spika*, zoezi hili ambalo linaendeshwa nchi nzima, litaendelea hadi tarehe 31 Mei, 2023 na taasisi ambazo hazitoshiriki na kuhuisha vyeti vyao vya usajili, zitatafsirika kuwa haziko hai na hivyo kuondolewa kwenye daftari la usajili. Aidha, katika kipindi husika ukaguzi umefanyika kwenye Jumuiya za Kidini zilizosajiliwa 17 zilizopo katika Mikoa ya Lindi na Mtwara kwa kushirikiana na Vyombo vya Ulinzi na

Usalama na kuchukua hatua stahiki kwa zilizobainika kukiuka sheria za nchi.

220. *Mheshimiwa Spika*, sambamba na uhakiki na ukaguzi uliofanyika, elimu ilitolewa kwa jamii kuhusu taratibu za usajili kwa Jumuiya za Kidini na zisizo za Kidini. Aidha, vikundi vyenye sifa ambavyo havijasajiliwa vimetakiwa kujisajili kwa mujibu wa Sheria. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya vikundi 38 vilisajiliwa.

221. *Mheshimiwa Spika*, usajili huwezesha vikundi kutambulika katika mfumo rasmi utakaorahisisha vikundi hivyo kufikiwa na programu za maendeleo na kupatiwa mafunzo. Katika kusogeza huduma hizo karibu na wananchi Wizara imefungua Ofisi Ndogo ya Msajili Kanda ya Mashariki Jijini Dar es Salaam inayohudumia Mikoa ya Dar es Salaam, Lindi, Morogoro, Mtwara na Pwani. Huduma hizo ni utekelezaji wa Ibara ya 127 ya Ilani ya CCM ya mwaka 2020 – 2025.

222. Mheshimiwa Spika, katika kudhibiti na kupambana na vitendo vya mmomonyoko wa maadili kwenye Jumuiya za Kidini na zisizo za Kidini, Ofisi ya Msajili wa Jumuiya imefanya yafuatayo: imesitisha shughuli za Jumuiya ya kidini itwayo Spirit Word Ministry iliyopo eneo la Stakishari Wilaya ya Ilala Jijini Dar es Salaam. Jumuiya hiyo imefutiwa usajili kwa sababu ya kutoa mahubiri na mafundisho yenye mwelekeo wa kuhamasisha vitendo vya mapenzi ya jinsia moja na kutoa ujumbe wenye kuhafifisha jitihada za kupambana na vitendo vya ushoga nchini.

223. Mheshimiwa Spika, vilevile, taarifa zimekusanywa zinazohusu idadi ya vituo vya kulea watoto na shule zinazotoa mafundisho ya dini kwa watoto wadogo. Lengo ni kutambua idadi ya vituo au shule za bweni zinazotoa mafunzo yenye mwelekeo unaokinzana na maadili ya nchi yetu ikiwemo vitendo vya mapenzi ya jinsia moja. Pia, elimu imetolewa kwa Viongozi wa Jumuiya za Kidini ili waendeleo kutoa mafundisho

yanayoendana na mila, desturi na maadili ya Kitanzania kwa waumini wao na kujiepusha na vitendo vya uvunjifu wa maadili. Aidha, kazi ya kuboresha vigezo vya usajili inaendelea kwa lengo la kuhakikisha kuwa Jumuiya zinazosajiliwa ni zile zenye kuleta tija na zisizokinzana na mila, desturi na utamaduni wa Kitanzania. Serikali inaendelea kufuatilia kwa karibu mienendo ya jumuiya zote na kuchukua hatua kali kwa watu au jumuiya zitakazo hamasisha vitendo vya ukiukwaji wa maadili.

224. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Wizara imepanga: kuandaa mwongozo wa taratibu za kuabudu na ithibati ya taasisi zinazotoa elimu ya dini; kuimarisha ufuatiliaji na utendaji wa Jumuiya za Kidini na zisizokuwa za Kidini; kufanya ukaguzi na tathmini ya vihatarishi vya kiusalama kwa kushirikiana na Vyombo vya Ulinzi na Usalama; na kutoa mafunzo kwa Viongozi wa Jumuiya yatakayochangia kudumisha amani na utulivu nchini.

225. *Mheshimiwa Spika*, kazi nyingine itakayofanyika ni kuanzisha Ofisi za Kanda za Msajili katika Kanda ya Ziwa itakayohudumia Mikoa ya Mwanza, Mara, Geita, Simiyu, Shinyanga na Kagera na Ofisi ya Kanda ya Nyanda za Juu Kusini itakayohudumia Mikoa ya Mbeya, Songwe, Iringa na Njombe.

UDHIBITI WA USAFIRISHAJI HARAMU WA BINADAMU

226. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 Wizara kwa kushirikiana na wadau imeokoa na kusaidia wahanga 190 wa usafirishaji haramu wa binadamu. Kati ya hao, wahanga 184 walikuwa ni Watanzania na sita (6) ni raia wa Burundi. Wahanga hao walikuwa wakitumikishwa kufanya kazi majumbani, kwenye mashamba na migodi midogo, kuomba mitaani na kutumikishwa kingono. Aidha, jumla ya kesi 13 za usafirishaji haramu wa binadamu zinazohusisha wahalifu 23 zilifunguliwa kwa hatua za kisheria.

227. Mheshimiwa Spika, takwimu zinaonesha wahanga wakubwa wa usafirishaji haramu wa binadamu ni watoto na wanawake. Kati ya idadi ya wahanga 190 waliokolewa, wahanga 148 walikuwa ni wanawake na 42 ni wanaume. Vilevile, wahanga 138 walikuwa ni watoto na wahanga 52 walikuwa ni watu wazima. Wahanga wote walipewa hifadhi ya muda na huduma muhimu kama vile chakula, matibabu, msaada wa kisheria, ushauri nasaha, msaada wa kisaikolojia na elimu. Pia, Wizara iliratibu zoezi la kutambua familia za wahanga hao na kuwaunganisha na familia zao.

228. Mheshimiwa Spika, Wizara ilitoa mafunzo ya kuwajengea uwezo wadau 221 wanaohusika na utekelezaji wa Sheria ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu, Sura ya 432. Idadi hii inafanya wadau waliopewa mafunzo kufikia 2,292 tangu mafunzo hayo yalipoanza kutolewa mwaka 2017. Lengo la mafunzo hayo ni kuboresha mbinu za utambuzi na usimamizi wa wahanga, upelelezi

na uendeshaji wa mashtaka yanayohusiana na makosa ya usafirishaji haramu wa binadamu. Mikoa iliyonufaika na mafunzo hayo ni Mbeya, Singida, Geita, Tabora, Kagera, Katavi, Shinyanga, Mtwara, Kigoma, Morogoro, Kaskazini Pemba na Kusini Pemba.

229. *Mheshimiwa Spika*, vilevile, elimu ya kupambana na usafirishaji haramu wa binadamu imetolewa kwa jamii katika Mikoa ya Kigoma, Shinyanga, Mwanza, Dar es Salaam, Dodoma na Mkoa wa Mjini Magharibi. Aidha, elimu hiyo ilihusisha Madiwani, Watendaji wa Kata, Shehia na Vijiji, Wenyeviti wa Vijiji, Wajumbe wa Halmashauri za Vijiji, Viongozi wa Dini, Wajumbe wa Kamati za Kupinga Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto, Walimu na Wanafunzi 15,741 wa shule za msingi na sekondari.

230. *Mheshimiwa Spika*, Wizara inakamilisha taratibu za kufungua Ofisi ya Sekretarieti itakayokuwa Dunga, Wilaya ya Kati, Mkoa wa Kusini Unguja –

Zanzibar kabla ya mwezi Julai, 2023. Sambamba na hilo, Wizara imefanikiwa kufanya marekebisho madogo ya Sheria ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu, Sura 432 kwa kuongeza adhabu kwenye makosa yaliyoainishwa na sheria hii na kuondoa adhabu ya faini kama mbadala wa kifungo gerezani. Aidha, Wizara imeandaa daftari la watoa huduma kwa wahanga walioko nchi nzima ili kurahisisha utoaji wa rufaa na huduma muhimu kwa wahanga.

231. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2023/24 Wizara imepanga kufanya kazi zifuatazo: kuanzisha kanzidata ya usafirishaji haramu wa binadamu; kuimarisha Ofisi ya Sekretarieti ya Kuzuia na Kupambana na Usafirishaji Haramu wa Binadamu – Zanzibar; na kuimarisha mfuko wa kusaidia wahanga. Fedha zilizotengwa kwa mwaka 2023/24 kwa ajili ya utekelezaji wa kazi hizo ni Shilingi 563,867,000.

USHUGHULIKIAJI WA MALALAMIKO YANAYOHUSU VYOMBO VYA USALAMA VILIVYOPO CHINI YA WIZARA

232. *Mheshimiwa Spika*, Wizara inaendelea kupokea na kuyapatia ufumbuzi malalamiko ya wananchi kuhusu masuala ya usalama wa watu na mali zao yanayosimamiwa na Vyombo vya Usalama vilivyopo chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi. Katika kipindi cha Julai, 2022 hadi Mei, 2023 jumla ya malalamiko 242 yalipokelewa. Kati ya malalamiko hayo 167 yalitoka kwa wananchi, 31 yalitoka kwa watumishi, 14 kwa watumishi wastaafu na 30 kutoka kwenye asasi za kiraia.

233. *Mheshimiwa Spika*, kati ya malalamiko yaliyopokelewa, 154 yalihusu Jeshi la Polisi, 29 Jeshi la Magereza, manne (4) Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, 20 Idara ya Uhamiaji na sita (6) Makao Makuu ya Wizara. Malalamiko 81 yalipatiwa ufumbuzi na 161 yapo katika hatua mbalimbali za kupatiwa ufumbuzi ikiwemo

kufanyiwa uchunguzi wa kina. Malalamiko 29 yalihusu Taasisi zilizo nje ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi na hivyo yaliwasilishwa kwenye Taasisi husika kwa ajili ya kupatiwa ufumbuzi.

234. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2023/24 Wizara itaendelea kupokea, kuchambua na kufanya uchunguzi wa kina wa malalamiko ya wananchi ili kuongeza imani yao kwa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi na Vyombo vya Usalama vilivyopo chini yake. Aidha, Wizara itaendelea kutumia mfumo wa e-Mrejesho ili kuongeza kasi ya kushughulikia malalamiko na kuhakikisha kuwa wananchi wanapata mrejesho wa ufumbuzi wa malalamiko yao kwa wakati.

235. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2023/24 Wizara imepanga kutumia Shilingi 441,074,000 kwa ajili ya kuendeleza kazi za kushughulikia malalamiko ikiwemo kuongeza vitendea kazi vitakavyoweza mfumo wa e-Mrejesho kufanya kazi kwa ufanisi zaidi.

E. SHUKRANI

236. *Mheshimiwa Spika*, nakushukuru wewe binafsi, Naibu Spika, Wenyeviti wa Bunge na Wenyeviti wa Kamati za Kudumu za Bunge kwa kusimamia vizuri shughuli za Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Kwa umoja wenu mmewezesha shughuli za Bunge kuendelea vema na kutoa ushauri unaosaidia kuimarisha utendaji wa Wizara na Serikali kwa ujumla.

237. *Mheshimiwa Spika*, vilevile natoa shukrani zangu za dhati kwa Naibu Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi, Mhe. Jumanne A. Sagini na Mbunge wa Jimbo la Butiama kwa kunisaidia kusimamia majukumu ya Wizara. Aidha, ninawashukuru Katibu Mkuu Ndugu Kaspar K. Mmuya na Naibu Katibu Mkuu Dkt. Maduhu I. Kazi kwa kusimamia vema utekelezaji wa kazi za Wizara.

238. *Mheshimiwa Spika*, pia ninawashukuru Wakuu wa Vyombo vya Usalama vilivyopo chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa

kuwasimamia watumishi waliopo chini yao katika kuhakikisha uwepo wa amani na utulivu nchini na kuwezesha kupatikana kwa mafanikio katika Wizara. Viongozi hao ni: Inspekta Jenerali wa Jeshi la Polisi, Camillus Wambura; Kamishna Jenerali wa Jeshi la Magereza, Mzee R. Nyamka; Kamishna Jenerali wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, John W. Masunga; na Kamishna Jenerali wa Uhamiaji, Dkt. Anna P. Makakala. Namshukuru pia Mkurugenzi Mkuu wa Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa, Ndugu Ismail H. Rumatila.

239. *Mheshimiwa Spika*, shukrani nyingine nazitoa kwa wenyeviti wa Bodi za Mashirika yaliyopo chini ya Wizara ambao ni Prof. Suffian H. Bukurura Mwenyekiti wa Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi na Inspekta Jenerali wa Polisi Mstaafu Saidi A. Mwema Mwenyekiti wa Shirika la Magereza. Wenyeviti hao kwa kushirikiana na wajumbe wa bodi wamekuwa wakitoa ushauri wa kuboresha utendaji na usimamizi wa mashirika hayo ambayo yanaendelea kuimarika. Aidha, namshukuru Mhe.

Balozi Khamis Kagasheki Mwenyekiti wa Bodi ya Parole kwa kusimamia vema majukumu ya Bodi hiyo.

240. *Mheshimiwa Spika*, nawashukuru Wakurugenzi, Wakurugenzi Wasaidizi, Makamishna, Makamishna Wasaidizi, Wakuu wa Vitengo, Maafisa, Askari na watumishi wote wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa kuendelea kutekeleza majukumu ya Wizara kwa ufanisi.

241. *Mheshimiwa Spika*, kwa niaba ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, natoa shukrani kwa nchi za Austria, Marekani, Ujerumani, Umoja wa Falme za Kiarabu, Umoja wa Ulaya, Jamhuri ya Korea Kusini pamoja na Kampuni na Mashirika ya IOM, UNDP, UNHCR, UNICEF, UNFPA, UN – Women, WFP, TIRA, Buzwagi Gold Mine, North Mara Gold Mine, Taasisi za Kidini na sizizokuwa za Kidini, Vyombo vya Habari na wananchi kwa ujumla kwa

kuendelea kushirikiana na Wizara katika nyanja mbalimbali.

242. Mheshimiwa Spika, shukrani za kipekee nazitoa kwa familia yangu, ndugu na jamaa kwa ushirikiano wanaonipa katika kutekeleza majukumu yangu. Kwa dhati kabisa ninawashukuru na kuwapongeza wananchi wa Jimbo la Kikwajuni kwa kushirikiana nami katika kuwezesha maendeleo ya jimbo letu.

243. Mheshimiwa Spika, hotuba hii inapatikana pia kwenye tovuti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi ambayo ni www.moha.go.tz.

F. HITIMISHO

244. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2023/24 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi itatekeleza vipaumbele vyake kwa kushirikiana na wadau mbalimbali. Aidha, Wizara itaendelea kusimamia jukumu lake la msingi la usalama wa raia na mali zao ili kuwawezesha wananchi kushiriki kikamilifu katika shughuli za kiuchumi na kijamii.

Makadirio ya Ukusanyaji wa Mapato kwa Mwaka 2023/24

245. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2023/24 Wizara imewekewa lengo la kukusanya jumla ya Shilingi 393,500,000,000 kutoka kwenye vyanzo mbalimbali. Ili kufikia lengo hilo Wizara itatekeleza mikakati inayohusisha: ununuzi wa vitendea kazi ikiwemo magari na pikipiki; kuunganisha na kuimarisha matumizi ya mifumo ya kielektroniki katika kutoa huduma na ukusanyaji wa mapato; na kukagua utendaji wa jumuiya zilizosajiliwa chini ya Wizara.

Maombi ya Fedha kwa Mwaka 2023/24

246. Mheshimiwa Spika, kwa heshima na taadhima, naomba sasa Bunge lako liidhinishhe Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa mwaka 2023/24 yenye jumla ya **Shilingi 1,293,820,903,000**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 510,135,630,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo, **Shilingi 678,657,324,000** ni

Mishahara na **Shilingi 105,027,949,000** ni fedha za Miradi ya Maendeleo. Kati ya fedha za maendeleo, **Shilingi 100,233,364,000** ni fedha za ndani na **Shilingi 4,794,585,000** ni fedha za nje.

247. *Mheshimiwa Spika*, naomba kutoa hoja.

Jedwali Na. 1: Muhtasari wa Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2023/2024

FUNGU	JINA LA FUNGU	MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	MAENDELEO		JUMLA
				FEDHA ZA NDANI	FEDHA ZA NJE	
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	21,206,380,000	25,111,055,000	9,930,000,000	0	56,247,435,000
28	Jeshi la Polisi	454,374,796,000	316,394,424,000	27,093,239,000	100,000,000	797,962,459,000
29	Jeshi la Magereza	138,084,816,000	106,239,805,000	16,369,600,000	0	260,694,221,000
51	Makao Makuu ya Wizara	4,957,761,000	15,023,575,000	2,200,000,000	0	22,181,336,000
	NIDA	11,527,679,000	5,670,000,000	36,400,000,000	4,694,585,000	58,292,264,000
	Jumla Ndogo	16,485,440,000	20,693,575,000	38,600,000,000	4,694,585,000	80,473,600,000
93	Idara ya Uhamiaji	48,505,892,000	41,696,771,000	8,240,525,000	0	98,443,188,000
JUMLA KUU		678,657,324,000	510,135,630,000	100,233,364,000	4,794,585,000	1,293,820,903,000

Jedwali Na. 2: Malengo ya Ukusanyaji wa Mapato ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2023/2024

FUNGU	JINA LA FUNGU	LENGO	ASILIMIA
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	11,000,000,000	2.8
28	Jeshi la Polisi	110,500,000,000	28.1
29	Jeshi la Magereza	1,500,000,000	0.4
51	Makao Makuu ya Wizara	500,000,000	0.1
93	Idara ya Uhamiaji	270,000,000,000	68.6
JUMLA KUU		393,500,000,000	100.00